

Univerzita Palackého v Olomouci
Cyrilometodějská teologická fakulta
Katedra křesťanské sociální práce

Sociální práce s osobami ohroženými domácím násilím

Bakalářská práce

Studijní program

Sociální práce

Autor: Karolina Glocová
Vedoucí práce: Mgr. Vlastimil Vohánka, Ph.D.

Olomouc 2024

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto práci zpracovala samostatně na základě použitých pramenů a literatury uvedených v bibliografickém seznamu.

V Olomouci 25.4.2024

Karolina Glocová

Poděkování

Na tomto místě chci poděkovat vedoucímu práce, panu Mgr. Vlastimil Vohánka, Ph.D. za jeho obětavé a vstřícné vedení v průběhu psaní práce. Jsem vděčná za připomínky, trpělivost a zpětnou vazbu, kterou mi vždy ochotně poskytl. Děkuji také pracovnícím, které mi poskytli rozhovor, pro rozšíření mých znalostí v dané problematice. Poděkování také patří mé rodině a přátelům za podporu ve studiu i v životě.

Obsah

Seznam zkratk	9
Úvod	10
1 Představení tématu a vymezení pojmů	12
1.1 Domácí násilí	12
1.2 Osoba ohrožená domácím násilím	13
1.3 Násilná osoba	13
1.4 Orgány sociálně-právní ochrany dětí	14
1.5 Intervenční centrum	14
1.6 Institut vykazání	15
1.7 Sekundární viktimizace	15
1.8 Formy domácího násilí	15
1.9 Cyklus DN	17
1.10 Resocializace	17
2 Rešerše zdrojů	19
3 Propojení tématu s teoriemi a metodami sociální práce	20
3.1 Teorie sociální práce	20
3.1.1 Definice sociální práce a teoretický přístupy relevantní pro sociální práci	22
3.1.2 Poradenské paradigma	24
3.2 Poradenský proces	26
3.3 Metody sociální práce	28
3.3.1 Skupinová sociální práce	28
3.3.2 Sociální práce s rodinou	30
4 Etické hledisko problematiky domácího násilí	32
4.1 Profesní etika sociálního pracovníka	32
4.2 Etický kodex	33
4.3 Etické dilema při práci s osobami ohroženými domácím násilím	35
5 Propojení tématu se sociální politikou	37
5.1 Aktéři a nástroje sociální politiky	37
5.2 Rodinná politika	38
5.3 Istanbulská úmluva	40
6 Legislativní zakotvení dané problematiky	43
6.1 Konkrétní zákony	43
7 Analýza potřebnosti	47
7.1 Přehled dat	47
7.2 Dopady na cílovou skupinu a společnost v rámci problematiky domácího násilí	47
7.3 Příklady řešení dané problematiky v ČR a v zahraničí	53

7.4 Základní informace o velikosti a specifikách cílové skupiny vzhledem k řešenému problému.....	56
7.5 Analýza stakeholderů	58
7.6 Závěr analýzy potřebnosti	59
8 Cíle projektu	61
9 Klíčové aktivity a indikátory splnění.....	62
10 Výstupy a výsledky	65
11 Přidaná hodnota	66
12 Management rizik.....	67
13 Harmonogram – Ganttův diagram	68
14 Rozpočet	69
15 Intervenční logika projektu.....	72
Závěr.....	75
Bibliografie.....	77
Seznam obrázků	85
Seznam tabulek	86

Seznam zkratek

DN – Domáci násilí

EU – Evropská unie

IC – Intervenční centrum

IFSW – Mezinárodní federace sociálních pracovníků

MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí

NNO – Nestátní nezisková organizace

OSPOD – Orgán sociálně-právní ochrany dětí

SPOD – Sociálně-právní ochrana dětí

SZU – Státní zdravotnický ústav

WHO – Světová zdravotnická organizace

Úvod

Pro mě osobně je vztah a rodinné prostředí místem, kde se cítím bezpečně, cítím pocit lásky, podpory a bezpečí. Bohužel takto všechny vztahy a rodiny nevypadají a nefungují. Některé z nich můžou být toxické, nebezpečné či neadekvátní pro vyrůstání dětí nebo žití v partnerském vztahu.

Téma domácí násilí jsem si vybrala z důvodu, protože si myslím, že ve společnosti je důležité tuto problematiku řešit a zároveň mít o ní širší povědomí. Dle **českých i světových statistik vzrůstá počet osob zasaženými domácím násilím**. Například dle statistiky policie ČR z roku 2021 a 2022 se počet případů identifikovaného jako domácí násilí **zvedl o 802 případů** (Policie ČR, 2023). Také statistika domácího násilí v době COVID-19 ukazuje, že počet případů během pandemie se zvýšil a údaje od pomáhajících organizací ukazují, že od předchozích let to bylo o **30–40 %**. (Nyklová a Moree 2021. s. 15)

Dle statistiky EU zaznamenala v době pandemie nárůst počtu klientů na linkách pomoci pro osoby ohrožené domácím násilím také v Belgii, Finsku a Rumunsku, kde byl **nárůst o více než 50 %, Německu o 30 % a Irsku o 25 %**. Ostatní země uváděly také nárůst, ale neposkytly podpůrné údaje do statistiky (Mohamed et al. 2020). Ze statistik tedy vyplývá, že domácí násilí roste a je potřeba ho řešit.

Je avšak možné, že ve statistikách se počítá s novým zněním pojmu domácí násilí a v minulosti tomu mohlo být jinak.

Tématem mé práce je resocializace osob ohrožených domácím násilím, **resocializace je v tomto ohledu velice důležitá z důvodu, že s osobami se po krizové intervenci a psychickém zajištění se dále ve většině případů nepracuje, avšak osoba může být natolik zasažena, že se sama bez vnější pomoci nedokáže znovu začlenit do společnosti**. Proto jsem se rozhodla, že svou bakalářskou práci zaměřím na projekt návrhu vytvoření psychoterapeutické skupiny pro resocializaci, které byli ohrožené domácím násilím. Okruhem problému, které klient chce v rámci resocializace řešit mohou například být bydlení, finanční zajištění a s tím spojená problematika pracovního trhu pro osoby ohrožené domácím násilím. **Situace proto vyžaduje sociálního pracovníka**, který má znalosti v odvětví dávek, bydlení, nezaměstnanosti a může dále pomoci i s hledáním odborníka na finanční oblast. Sociální pracovník je zde v roli, kdy vykonává odborné poradenství, jak jsem již zmínila výše daných problematik, ale může to být také poradcem pro každodenní život a činnosti. Předpokládá se, že ohrožené osoby mohou mít děti a s tím spojené závazky. Sociální pracovník může poradit

například v příspěvku na dítě, také může doporučit sociální služby a neziskové organizace, které by pro ohroženou osobu i dítě byli vhodné.

Pojem osoba ohrožená domácím násilím, ve své práci používám jako nahrazení pojmu oběť domácího násilí, a to z důvodu, že slovo oběť je stigmatizujícím prvkem, který samotnou osobu může svírat. S pojmem oběť se váže spousta předpokladů, a proto osoba může hned ze začátku dostat nálepkou označení, že není schopna se sama rozhodovat a nemá dostatečnou vůli, a to je jen jedna z mála možností, které se vážou s pojmem oběť.

V první části této práce je teoretický úvod do problematiky domácího násilí, dále se práce zabývá propojením DN se sociální politikou, etikou, teoriemi a metodami sociální práce a také v neposlední řadě i propojení s legislativou v České republice. V propojeních jsou také vysvětleny důvody, proč je pro tento projekt nejvhodnější použít zrovna tyto metody, či přístupy. **Důležitým aspektem práce je také analýza potřebnosti, která obhajuje důležitost a potřebu projektu.** V druhé části se práce zaměřuje již na samotný projekt, který je dále rozebrán. V poslední části je závěr, který shrnuje celou práci a vysvětluje k jakému výsledku v práci došlo.

Tedy celkově je **cílem mé bakalářské práce vytvořit návrh projektu psychoterapeutické skupiny pro osoby ohrožené domácím násilím a pomoci jim tak v jejich resocializaci.**

1 Představení tématu a vymezení pojmů

Jak již bylo v úvodu napsáno, počet osob ohrožených domácím násilím stále roste. Kvalifikační práce se zabývá resocializací osob ohrožených domácím násilím v sociální práci, proto je potřeba si ze začátku nejdříve představit pojmy, které budou dále v práci použity.

1.1 Domácí násilí

Domácí násilí je fyzické, psychické, sociální, ekonomické nebo sexuální násilí mezi blízkými lidmi (partnery, manžely, druhy, příbuznými, osobami žijící ve společné domácnosti), ke kterému dochází opakovaně (zpravidla v soukromí) a role dvou stran, násilné osoby a osoby ohrožené násilím, jsou nezpochybnitelné (násilná osoba uplatňuje moc a kontrola nad osobou ohroženou násilím). (Bílý kruh bezpečí, 2022) [online]

Širší pojem Násilí v rodině zahrnuje také násilí páchané na dětech a také násilí páchané na seniorech (Bílý kruh bezpečí, 2009) [online].

Tabu, za které bylo dlouhou dobu domácí násilí považováno můžeme znát z vět typu „v dobrých rodinách, se přece nic takového neděje“. Naštěstí názory tohoto typu se změnily a společnost připouští, že i „dobré rodiny“ mohou být zasaženy. Nejde jen o násilí, které je fyzické, ale je rovněž také na úrovni psychické či emocionální deptání, verbální či neverbální výhrůžky, a jiné deviantní chování. Vyskytuje se bez ohledu na socioekonomické, rasové, geografické, genderové nebo věkové charakteristice. (Ševčík a Špatenková 2011, s. 21)

Při rozhovoru s pracovníci z organizace Spondea, také vyplynulo, že domácí násilí nemusí být jen v dlouhodobých vztazích, jedná se i o situace, kdy ve vztahu proběhne rychlá eskalace v soukromí. Avšak může mít i pomalý průběh a domácí násilí se ve vztahu objeví až po několika letech. Velkou problematikou DN je, že zasahuje do každodenního fungování, ale i také do vztahové roviny, kde narušuje důvěru a intimitu vztahu a celkové osobnosti člověka.

Avšak je důležité si i říct **co domácí násilí není**. Schulman (2019) ve svém díle odkazuje na Hodese, který říká že bychom měli dělit pojmy jako zneužívání a konflikt. Přibývá situací, které společnost může nazývat jako zneužívání ale také situací, které nazýváme jako konflikt. Mezi těmito pojmy je tenká hranice, proto je dobré zvolit si otázky, které nám pomohou ujasnit s jakým pojmem se setkáváme. „Cítíte se naštvaný, nesvůj, smutný nebo frustrovaný?“ To mohou být příznaky i zneužívání. U konfliktu jsou takovéto emoce lidské a běžné. Proto je dobré si zvolit další otázku: „Cítíte se v nebezpečí nebo máte pocit, že vás někdo zneužívá?“

To jsou otázky, které jsou již cíleně mířené na odhalení zneužívání. Je však důležité ke každému přistupovat individuálně, s citlivostí a empatií.

1.2 Osoba ohrožená domácím násilím

Kdokoliv, kdo zažívá domácí násilí. Může to být muž, žena, dítě, senior, osoba se zdravotním postižením, ale i bez. Nezávisí na genderu ani sexuální orientaci. (Ševčík a Špatenková 2011, s. 21-23)

Jak již v úvodu mé práce bylo napsáno, používám v této kvalifikační práci pojem osoba ohrožená domácím násilím, nebo také zkráceně osoba ohrožená, místo pojmu oběť domácího násilí. Tento termín klade důraz na současný stav a možnosti, které osoba má. Podporuje to větší motivovanost klienta a možnosti prevence a ochrany. Když mluvíme o osobách ohroženými domácím násilím, vytváříme tak prostor pro možnosti práce, prostředí, ve kterém není člověk stigmatizován na základě své „určené“ role.

Naopak argumentem mého postoje k pojmu by mohlo být, že pojem oběť je pro osobu více identifikující se situací, která se odehrála a pojem osoba ohrožená může být zlehčování a minimalizace klientovi zkušenosti a pocitů.

1.3 Násilná osoba

Osoba, která uplatňuje a také upevňuje moc nad osobou ohroženou domácím násilím (Domácí násilí) [online].

Ve své práci také používám pojem násilná osoba, který používám z důvodu, že je vhodnější než pojem agresor. Je to pojem, který nestigmatizuje a zahrnuje také širší spektrum chování nežli jenom fyzickou agresi. Tento pojem může zahrnovat verbální i neverbální, emoční či finanční násilí, které se v domácím násilí také vyskytuje. Pojem agresor také může být pro násilnou osobu nálepkující a může to bránit ke změně chování a následné rehabilitaci.

Jedním z argumentů, proč právě tento pojem nepoužívat a používat staré pojmy je důvod, že je to pro společnost zatím v této době známější a přehlednější. Může to specifikovat osobu, která je agresorem domácího násilí, což může být lepší pro právní účely.

1.4 Orgány sociálně-právní ochrany dětí

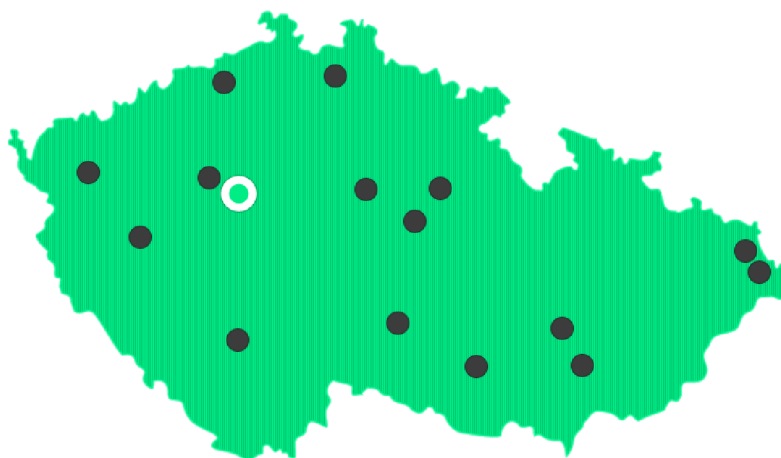
OSPOD jsou: obecní úřady obcí s rozšířenou působností (městské úřady, ve statutárních městech magistráty a úřady městských obvodů, úřady pověřených městských částí v Praze), obecní úřady, krajské úřady, MPSV a Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí, který sídlí v Brně.

Nejčastěji se však jedná přes obecní úřady s rozšířenou působností. SPO je opatrovníkem dítěte před soudem, hájí tedy zájmy dítěte, také se stará o ochranu práv dětí na jejich příznivý vývoj a řádnou výchovu, ochranu oprávněných zájmů dětí a jejich majetku, rovněž pomáhá k obnovení narušených funkcí rodiny. SPO je poskytována bezplatně, bez diskriminace a bez rozdílu všem dětem. (Výukové materiály, sociální politika)

1.5 Intervenční centrum

Jedná se o službu sociální prevence. Tyto organizace pomáhají osobám ohroženými domácím násilím nejpozději do 48 hodin od doručení kopie záznamu o vykázání policií. Pomoc se také poskytuje na požádání ohrožené osoby, popřípadě, pokud se dozví o osobě ze třetí strany.

V některých IC je poskytována terapie skupinová či individuální pro násilné osoby. Služby, které IC poskytuje, jsou bezplatné a mohou být poskytovány ve formě ambulantní, terénní nebo pobytové. S intervenčními centry mohou spolupracovat poskytovatelé sociálních služeb, policie či orgány veřejné správy. (Data MPSV 2019)

Obrázek 1: Mapa Intervenčních center v ČR (Mlčení bolí 2024) [online]

1.6 Institut vykázání

Vykázání je preventivní opatření, které od roku 2007 může policie násilnou osobu vykázat ze společného bydlení, v případě, pokud se jedná o domácí násilí.

Toto opatření směřuje k ochraně ohrožených osob. (Ministerstvo vnitra České republiky)

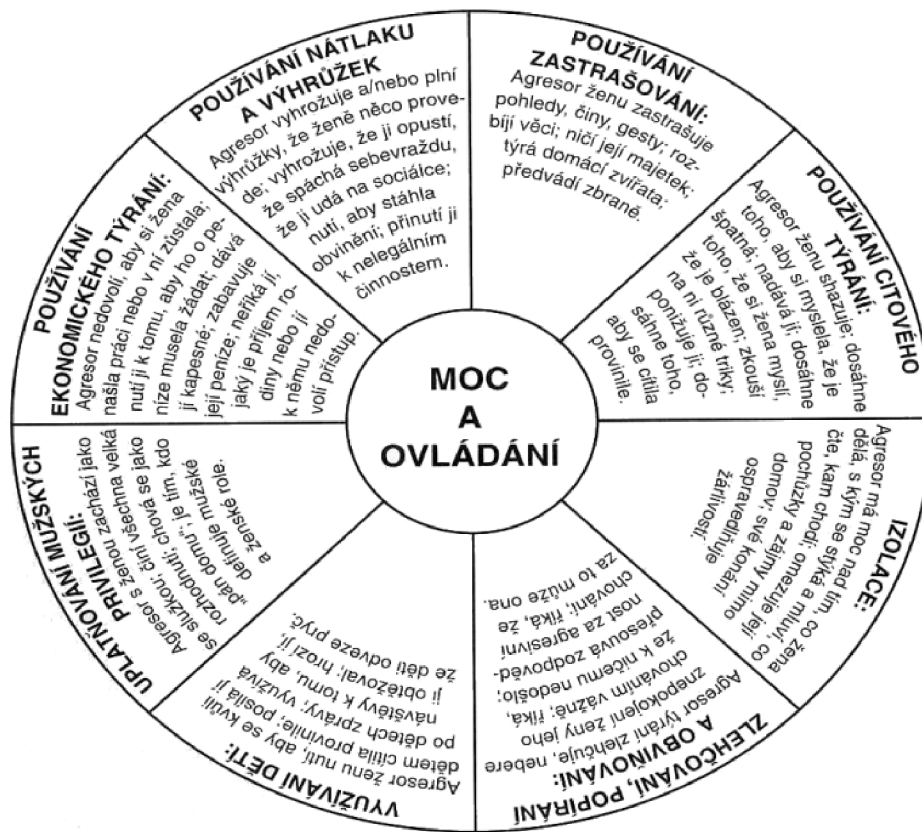
Vykázání trvá po dobu 10 dnů ode dne jeho provedení (zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, § 44).

1.7 Sekundární viktimizace

Stav, kdy osoba znovu zažívá pocit, ve kterém byla, když byla v domácím násilí. Z důvodu, že je vystavena znovu opakování událostí, co se staly a co si prožila kvůli trestním řízením, či od společnosti nebo rodiny. (Šance dětem) [online]. Problematikou je zde, že osoba může znovu prožívat pocity úzkosti a trpí po psychické rovině, kvůli otázkám a nevhodnému vyjadřování (např. proč neodešla dříve, že si to nechala líbit, že asi měl/a důvod, proč ji/jeho mlátil atd.)

1.8 Formy domácího násilí

Fyzické násilí – Je formou násilí, která je nejpravděpodobněji nejvíce vidět. Může se jednat například o fackování, strkání, tahání za vlasy, pálení, bití, kopání, ohrožování pomocí nebezpečného prostředku atd.

Obrázek 2: Duluthský model agresivity a násilí (Conway 2007, s. 16)

Psychické násilí – Forma násilí, které chce vyvolat duševní utrpení. Jedná se o slovní týrání, zesměšňování a ponižování na veřejnosti, ale i v soukromí, obsedantní kontrolu chování a činností, vyhrožování, bezdůvodné osočování a podezírání, záměrná destrukce oblíbených věcí.

Sexuální násilí – Násilí, které se nejčastěji vyskytuje mezi partnery. Jedná se o všechny sexuální činy, které ohrožená osoba podstupuje nedobrovolně nebo s nechutí.

Ekonomické – Omezení či zamezení přístupu k financím a manipulace s rodinnými, ale i osobními financemi, absolutní kontrola nad příjmy a výdaji. (Voňková a Huňková 2004, s. 20)

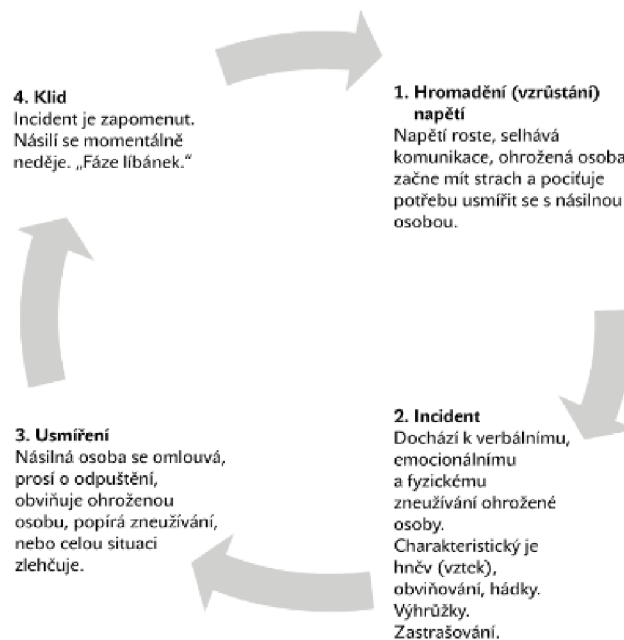
Špatenková a Ševčík (2011, s. 50) také poukazují na sociální násilí, které zahrnuje například využívání dětí a jiných blízkých osob (sestra, bratr, matka apod.) pro nátlak na ohroženou osobu. Může se zde objevovat i zákaz kontaktu s rodinou či přáteli a někdy i kompletní izolace od jakékoliv jiné společnosti než společnosti násilné osoby.

Systémové týrání – jedná se o týrání, kterého se dopouští instituce, které jsou účelně zřízeny na pomoc a ochranu osob ohrožených domácím násilím. Jedná se o to, že instituce nejsou schopny

nebo ochotny zjišťovat domácí násilí a napomáhají k viktimizaci osoby, také může díky tomu docházet k eskalaci násilí (Voňková a Spoustová 2016, s. 27).

1.9 Cyklus DN

Jedná se o opakující cyklus, kdy obě strany osob v domácím násilí prochází různými fázemi. Každá fáze může trvat různě dlouho, avšak při opakovaném cyklu se tato časová prodleva zmenšuje. Kritici tohoto cyklu upozorňují, že nemusí být univerzálně platný a je vždy důležité k jednotlivým případům přistupovat individuálně. (Ševčík a Špatenková 2011, s. 52-55)

Obrázek 3: Čtyři fáze cyklu násilí (Walker 1979)

1.10 Resocializace

Je to proces, který pomáhá jednotlivcům ale i skupinám přizpůsobit se společenským normám a hodnotám, které ztratily nebo se oslabily v době, kdy nebyli s normami a hodnotami v kontaktu. Nejčastějším příkladem jsou lidé, co přišli z vězení, ale také to platí i u dlouhodobě nemocných nebo lidí sociálně vyloučených. Je to tedy proces, který se zaměřuje komplexně na individuální či skupinové poskytnutí podpory, vzdělání, pracovních dovedností, aby se jedinci mohli znovu zpět začlenit do společnosti.

V případě osoby ohrožené domácím násilím, **je proces resocializace důležitým prvkem, který pomáhá při obnovení sebevědomí, nezávislosti a schopnosti postarat se o sebe.** Resocializace poskytuje podporu a prostředky, které díky tomu mohou dosáhnout. Výhodou resocializace také může být, že tímto procesem je možné získat dovednosti k prevenci proti budoucímu domácímu násilí, ale také stabilní sociální síť a dovednosti, jak vyhledat zdroje pomoci.

Také může dojít k pochopení, že násilí není v pořádku a normální a že osoby ohrožené mají právo na bezpečí a respekt. **Resocializace je klíčová pro obnovu klientova života a zlepšení jeho kvality po traumatické události.**

Také bych zde chtěla zmínit práci sociálního pracovníka, který by se v mém projektu zabýval resocializací osob ohrožených domácím násilím. Tato práce totiž může mít i své limity a výzvy, které mohou dále ovlivnit proces resocializace. Proto je potřeba, aby sociální pracovník dobře věděl, do čeho jde a na co se má připravit. **Jedním z limitů se může stát, že pracovník bude mít omezený přístup ke klientům.** Klienti nemusí důvěřovat sociálnímu pracovníku a také nechce sdílet své zkušenosti a nechce pomoci či poradit. **Dalším limitem je nedostatek zdrojů, který je jak v rovině finanční, tak, ale i personální nebo časové rovině.** Problematikou ve finanční části je, že získat dotace, sponzoři či dárcé je složitý proces, který se zakládá na dobré znalosti dárcovské a sponzorské sítě, ale také je důležité, aby projekt byl pro dotace a ostatní účastníky atraktivní, moderní a využitelný i do budoucna. Na to je potřeba, speciální pracovníci, kteří znají, jak napsat dobrý projekt pro dotaci, nebo jak udělat dobrý marketing pro projekt, s tím však může být spojena problematika personální, protože takového člověka do sociálních služeb a celkově sociální sféry je velmi těžké dostat, kvůli platovým podmínkám v této sféře.

Konkrétní výzvou zde například je, srovnání si hranic, osobností versus profesní já a také dostatek psychohygieny. Pokud tohle nemá pracovník zvládnout, může se stát, že pracovník dojde k vyhoření. Proto je zde výzvou, aby pracovník věděl, kde má své hranice co dělat, aby se cítil šťastně, nepracovat ve svém osobním volnu a také mít dostatek supervize a podpory od nadřízených nebo jiných kolegů.

2 Rešerše zdrojů

Hlavními zdroji mého vyhledávání informací byl internet, knihovna a rozhovory. Na internetu jsem hledala převážně v prohlížeči Google a Google Scholar, kde jsem našla kolem 20 různých webových stránek a kolem 200 písemných prací na toto téma. Dále probíhalo zpracovávání 220 zdrojů, pomocí pročtení anotací písemných prací a shlédnutí a vyhledávání na webových stránkách, informace, které by byli užitečné pro kvalifikační práci. Z 200 písemných prací mi vzniklo 15 použitelných zdrojů informací a z webových stránek jsem získala **5 hlavních zdrojů: domacinasili.cz, policie.cz, szu.cz, data.mpsv.cz, bkb.cz**. Z mých dalších vedlejších zdrojů byly použity stránky Profem, WHO, Úřad vlády ČR, Pod svícnem, Stop násilí.

Dále jsem získala zdroje dat z knih, kdy jsem pomocí katalogů knihoven hledala knížky na téma domácí násilí, krize v rodině, rodinná intervence, práce s rodinou, práce se skupinou, domácí násilí v Česku, legislativní zakotvení domácího násilí, sociální práce s osobami ohroženými domácím násilím. Používala jsem **3 hlavní katalogy knihoven v Olomouci – Zbrojnice knihovna, CMTF knihovna, CARITAS VOŠ knihovna**. Zde jsem našla výsledky kolem 500 různých kvalifikačních prací, knih a odborných časopisů. Vše jsem důkladně prošla, pomocí přečtení anotace a popisu k dané knize, článku či kvalifikační práci a vyšlo mi, z toho 12 knih, které jsem si následně půjčila. Pokud jsem chtěla knihu, které ani v jednom katalogu neměli, obrátila jsem se na knihovnu ve Zlíně a v Moravské Třebové, odkud jsem si půjčila 2 knihy. Dalším zdrojem hledání knih byl portál BOOKPORT, kde jsem si půjčila jednu knihu.

Rozhovory, které jsem udělala, byli dalšími mými zdroji dat. Rozhovor byl uskutečněn s pracovníci intervenčního centra v Brně Spondea, které mimo jiné pořádá skupinové či individuální terapie pro osobu násilnou. Druhý rozhovor se uskutečnil s pracovníci z Centra Locika, které sídlí v Praze a jejich cílem je chránit zájem dítěte v situacích, kdy je vystaveno domácímu násilí. Z důvodu zachování anonymity pracovníků nejsou zmíněna jména.

Materiály, které také byly použity, jsou výukové materiály z mého studia na CARITAS VOS Olomouc.

3 Propojení tématu s teoriemi a metodami sociální práce

Propojení tématu domácího násilí s teoriemi a metodami sociální práce je důležitým aspekt v boji proti této závažné sociální problematice. Domácí násilí zahrnuje širokou škálu zneužívání a agresivního chování v rámci rodiny nebo domácnosti, často zaměřeného na partnera, děti nebo starší členy rodiny. **Kombinace teoretických přístupů a metod sociální práce je nezbytná k porozumění, prevenci a intervenci v případech domácího násilí.**

3.1 Teorie sociální práce

Teorie sociální práce, které se již považují za moderní teorie začali vznikat v 19. a 20. století v západních demokratických společnostech. (Navrátil 2001, s. 14)

Původně australská autorka, která je ve světě známá především její prací v oblasti kritické sociální práce, Jenis Fook se pokusila v roce 1993 klasifikovat teorie sociální práce a přišla se třemi hlavními typy teorií.

Tabulka 1: Typy teorií (Fook 1993)

Obecná teorie	Bývá zaměřena na politické, ekonomické a sociální struktury společnosti.
Praktická teorie	Rozvíjí metody intervence, zabývá se způsoby práce sociálních pracovníků a navrhuje jejich zlepšení.
Specifické metody	Jsou návody na uplatnění specifických zkušeností a znalostí v praxi.

Obecná teorie poskytuje komplexní pohled na společnost a často je vnímána jako ideologie. Například marxismus, existenciální a humanistické perspektivy patří mezi takové teorie. Naopak praktická teorie se soustředí spíše na vysvětlování a použití metod práce s klientem.

Klade důraz na definování podmínek pro použití těchto metod, včetně částečného vysvětlení klientových problémů. Teorie transakční analýzy je dobrým příkladem. Specifické metody popisují konkrétní postupy práce s klientem, které jsou pevně vymezeny a nejsou začleněny do širšího poznatkového ani hodnotového rámce. (Navrátil 2001, s. 14-15)

Dalším autorem, který také rozděluje teorie do tří směrů, které následně dále dělí na formální a neformální, je Sibeon (1990). Formální teorie je v oblasti profesionálního i akademického prostředí zaznamenaná a uznávaná. Naopak neformální teorie, na rozdíl od formální, není systematicky zaznamenaná, ale představuje spíše kolekci znalostí, hodnot a praktických zkušeností uplatňovaných v praxi. (Navrátil 2001, s. 15)

Jeho teorie se dělí na teorie o sociální práci, teorie sociální práce a teorie klientova světa (Sibeon 1990, s. 34).

Tabulka 2: Typy teorií (Sibeon 1990, s. 34)

	Formální teorie	Neformální teorie
Teorie o sociální práci	Definují povahu a cíle sociálního zabezpečení ¹ (liberální, konzervativní, marxistické)	Hodnoty politické, morální i kulturní, které ovlivňují jednání sociálních pracovníků na jejichž základě pak vnímají svoji úlohu.
Teorie sociální práce	Formálně psané teorie intervence (rodinná terapie, logoterapie).	Teorie intervence utvářena na základě praktických zkušeností.
Teorie klientova světa	Teorie o předmětech sociálních věd (teorie osobnosti, vztahů, rasy).	Sociální pracovníci uplatňují zkušenosti a obecné kulturní předpoklady (dobrá rodina, chování).

¹ Sociální zabezpečení je hlavním nástrojem sociální politiky a zahrnuje systém důchodového pojištění, nemocenského pojištění, státní sociální podporu, pomoc v hmotné nouzi, poskytování sociálních služeb (včetně příspěvku na péči) a další dávkové systémy. (Thesaurus, 1.4.2023) [online]

Přístupem, který se v sociální práci také používá, je přístup tzv. malých paradigmat², které ve 20. století britský autor Malcolm Payne identifikoval. Hlavními body, kterými se odlišují, jsou různá filozofická východiska a praktické konsekvence. Paradigmata se dělí na tři: terapeutické paradigma, reformní paradigma a poradenské paradigma (Payne 1997).

V terapeutickém paradigmatu je duševní zdraví a pohoda jednotlivce klíčovými prvky. Sociální práce se zde vnímá jako terapeutický nástroj, jehož cílem je podpora psychosociálního blaha. Důraz je kladen zejména na komunikaci a vytváření vztahů. Sociální pracovník by měl disponovat psychologickými znalostmi a terapeutickým školením. Reformní přístup naopak usiluje o změnu společenského prostředí s důrazem na sociální spravedlnost. Koncept sociálního fungování je spojen s vizí rovnosti v různých aspektech společenského života a zdůrazňuje spolupráci a solidaritu. Vzdělání sociálního pracovníka by mělo zahrnovat politologii, sociální filozofii a sociologii. (Výukové materiály, teorie a metody sociální práce)

Třetím paradigmatem je poradenské paradigma. Protože je podstatnou součástí mého projektu, vymezuji poradenskému paradigmatu vlastní podkapitolu.

3.1.1 Definice sociální práce a teoretický přístupy relevantní pro sociální práci

Sociální práce má mnoho definic. Krom českých autorů máme definice od autorů z celého světa z různých časových období. Pro upřesnění pojmu sociální práce jsem se rozhodla vložit tři definice. Prvním vymezení soc. práce je od českého autora doc. PhDr. Oldřicha Matouška, který byl přední představitel rozvoje a profesionalizace české sociální práce. Sociální práce je společenskovední disciplína, ale i oblast praktické činnosti, která má za cíl odhalovat, vysvětlovat, zmírňovat a řešit sociální problémy (Matoušek 2001).

Zahraniční autorka Mary Richmondová, která byla průkopnicí americké případové sociální práce. Definiuje sociální práci jako obor, který individuálně usiluje o to, aby se podle individuálních poměrů rozvinula osobnost klienta, tak, že člověk opět nalezne soulad mezi prostředím, ve kterém žije a svým životem (Richmondová 1922).

Mezinárodní federace sociální pracovníků je celosvětovým orgánem sociální práce. Federace spolu s jejími národními členy aktivně hájí sociální spravedlnost, lidská práva a inkluzivní, udržitelný sociální rozvoj. Toho dosahují prostřednictvím podpory osvědčených postupů sociální práce a účasti v mezinárodní spolupráci. Sociální práce podporuje sociální změnu,

² Paradigma se dá také označit jako příklad, model nebo vzor.

řešení problémů ve vztazích mezi lidmi, osamostatnění a osvobození lidí za účelem rozšíření dobrých životních podmínek. (IFSW 2001)

Přístupů, které se mnohou používají v oblasti sociální práce je hned několik. Proto v rámci své kvalifikační práce jsem se rozhodla pro jeden přístup nejvíce relevantní k problematice domácího násilí a ten nejvíce popíši, ale dále bych chtěla zmínit i další přístupy, které se dají využít.

Cílově orientovaný přístup, nebo také úkolově orientovaný přístup či přístup orientovaný na úkoly. Tento přístup se zaměřuje na práci s klientem jako s partnerem, klienti se více angažují a jsou více motivovaní, když vidí, že sociální pracovník bere ohled na ně samotné a na problémy, které si sami zvolí. (Výukové materiály, teorie a metody sociální práce) Cíl, který si klient zvolí, by měl splňovat kritéria metody SMART. S (specific) **specifický** – tedy, že cíl musí být konkrétní, šitý na míru. M (measurable) **měřitelný** – musí existovat možnost, jak posoudit jeho splnění. A (accepted) **akceptovaný** – je přijatelný jak pro klienta, tak i pro zúčastněné osoby. R (realistic) **reálný** – mohu ho naplnit tak že mi v tom nebrání nic v osobní či profesní úrovni. T (timed) **časově ohraničený** – je v daném čase zvládnutelný a má dán začátek a konec. Cílově orientovaný přístup probíhá v šesti krocích: 1. Příprava, 2. Explorace problému, 3. Dohody o cílech, 4. Formulace a plnění úkolů, 5. Ukončení pomáhajícího vztahu, 6. Testování, kontrola (Špiláčková a Nedomová 2014).

Obrázek 4: SMART metoda (Akademie vzdělávání online 2019) [online]

Zde bych chtěla uvést příklad, jak by mohlo vypadat práce sociálního pracovníka s klientem v cílově orientovaném přístupu. Prvním krokem je **příprava**: Sociální pracovník se seznámí s klientem a poslouchá jeho příběh. Stanoví si cíl – pomoci klientovi opustit násilný vztah a

zajistit jeho bezpečnost. Druhým krokem je **explorace problému**: Společně s klientem prozkoumávají příčiny a následky domácího násilí. Zjišťují, jaké jsou jeho potřeby a priority.

Následuje **dohoda o cílech**: Sociální pracovník a klient společně stanovují cíle. Konkrétní cíl může být například najít bezpečné ubytování pro klienta a jeho děti. Důležitým čtvrtým krokem se zde stává **formulace a plnění úkolů**: Vytvoří se plán akcí, jak dosáhnout stanovených cílů. To může zahrnovat hledání bezpečného bydlení, právní pomoc, psychologickou podporu a další zdroje. Předposlední krok je **ukončení pomáhajícího vztahu**: Jakmile jsou cíle dosaženy a klient je v bezpečí, sociální pracovník a klient uzavírají tento specifický aspekt spolupráce. Po ukončení může ještě nastat krok **testování a kontroly**: Po ukončení pomáhajícího vztahu sociální pracovník pravidelně komunikuje s klientem, aby zkontroloval, zda jsou potřebné změny trvalé a zda je klient stále v bezpečí. Cílově orientovaný přístup v tomto případě umožňuje klientovi aktivně se podílet na řešení jeho situace, což zvyšuje jeho motivaci a angažovanost.

Další z významných teorií, která se může použít v oblasti domácího násilí, je **ekosystémový přístup**. Tato teorie zdůrazňuje **interakce mezi jednotlivci a jejich okolím**, včetně rodiny, komunity a sociálních institucí. Sociální pracovníci využívají tuto teorii k porozumění kontextu, ve kterém se domácí násilí vyskytuje, a k identifikaci intervenčních bodů na různých úrovních, od individuálního až po systémový. Také se může použít teorie **feministického přístupu**, který **poukazuje na genderové nerovnosti a patriarchální struktury**, jež mohou podporovat a udržovat domácí násilí. Tento přístup klade důraz na **posilování odvahy a svéprávnosti osoby ohrožené domácím násilím (tedy v tomto případě ženy)**, osvětě o genderových rolích a boji za spravedlivé a rovnoprávné vztahy. Metody sociální práce v oblasti domácího násilí se často zaměřují na prevenci, intervenci a rehabilitaci. **Prevence zahrnuje osvětlu veřejnosti, trénink dovedností a podporu pro rodiny**. Intervence může zahrnovat poskytnutí bezpečného útočiště, právní podporu, individuální a skupinové poradenství a terapii. Rehabilitace se zaměřuje na dlouhodobé zotavení obětí a pachatelů, a to prostřednictvím terapeutických programů a podpory při obnovení sociálního a emocionálního zdraví. (Výukové materiály, teorie a metody sociální práce)

3.1.2 Poradenské paradigma

Jak již v mé práci bylo uvedeno, existují tři paradigmatu sociální práce. Terapeutické, reformní a poradenské (Payne 1997). První dvě jsou rozvedeny v podkapitole teorie sociální práce.

Poradenské paradigma se soustředí na poskytování sociálně-právní pomoci s důrazem na schopnost řešit problémy a přístup ke vhodným informacím a službám. Klíčové je, aby sociální pracovník respektoval individuální potřeby klienta a usiloval o zdokonalení systému sociálních služeb. Pomoc se poskytuje prostřednictvím informování, kvalifikovaného poradenství, zprostředkování zdrojů a mediace. Paradigma klade důraz na podporu osobního i komunitního rozvoje. Sociální pracovník vychází z teoretických základů psychologie, sociologie a práva. Cílově orientovaný přístup je nejčastěji využívanou metodou v rámci tohoto paradigmatu. (Výukové materiály, teorie a metody sociální práce)

Poradenské paradigma je důležitou součástí v mém projektu návrhu psychoterapeutické skupiny pro osoby, které byli ohrožené domácím násilím. **Sociální pracovník je profesionál, který umí zvládat i těžké sociální problémy klientů a také dokáže dát relevantní informace k problematice. Díky znalostem různých problematik, sociálního systému a sociálních služeb může pracovník klientovy podat poradenství, které klient potřebuje.** Sociální pracovník jedná s klientem individuálně a zaměřuje se na jeho potřeby, které se mohou týkat například problému s bydlením, či prací, dluhovou problematiku nebo témata spojená s každodenním životem.

Klíčovou roli tedy v mém projektu hraje sociální pracovník, který má schopnosti, zkušenosti a dovednosti, pro podání té nejvhodnější pomoci klientovi.

Zde bych chtěla uvést konkrétní příklad, jak by mohlo vypadat první setkání sociálního pracovníka a klienta v psychoterapeutické skupině. Sociální pracovník využívá znalosti poradenského paradigma.

Prvním krokem by bylo **vstupní hodnocení**: Sociální pracovník by začal s individuálním setkáním s klientem, aby získal hlubší porozumění jeho situaci a potřebám. Během tohoto setkání by se pracovník zaměřil na pochopení historie klienta s domácím násilím, jeho současných obtíží a cílů, které by klient chtěl dosáhnout. Druhým klíčovým bodem – **empatický poslech**: Sociální pracovník by naslouchal klientovým emocím, obavám a zkušenostem s empatií a porozuměním. Důležité by bylo ukázat klientovi, že jeho pocity jsou respektovány a platné. **Podpora a uznání klientových sil**: Sociální pracovník by zdůraznil klientovy silné stránky a odhodlání překonat obtíže, kterým čelí. Podpora klienta v tomto smyslu by posílila jeho sebevědomí a víru v jeho schopnosti řešit své problémy. **Stanovení cílů a plánování**: Společně s klientem by sociální pracovník identifikoval konkrétní cíle, které by klient chtěl dosáhnout, jako je nalezení práce. Poté by společně vypracovali plán kroků, které je třeba podniknout k dosažení těchto cílů. **Poskytování informací a zdrojů**: Sociální

pracovník by klientovi poskytl relevantní informace o možnostech hledání práce, včetně podpůrných programů, vzdělávacích příležitostí nebo profesionálního poradenství. Dále by mu poskytl praktickou pomoc při psaní životopisu, přípravě na pohovor atd. **Podpora v procesu změny:** Sociální pracovník by klienta podporoval a provázel v procesu hledání práce, nabídl by mu strategie pro zvládnání stresu a řešení překážek, které by se mohly objevit. **Kontinuální hodnocení a adaptace:** Během celého procesu sociální pracovník by pravidelně zhodnocoval pokrok klienta a přizpůsoboval plán podle nových potřeb a situací, které se mohou vyskytnout.³

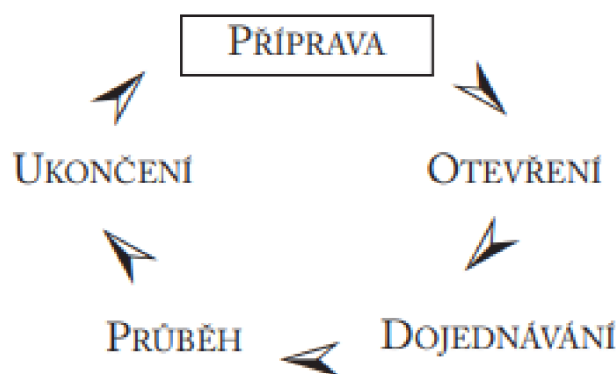
Práce mezi sociálním pracovníkem a klientem by byla založena na důvěře, empatii a spolupráci, přičemž cílem by bylo podpořit klienta na jeho cestě k obnovení života po zkušenosti s domácím násilím a k nalezení stability a sebeurčení prostřednictvím práce.

3.2 Poradenský proces

Poradenství je založeno především na vztahu pomoci, kdy sociální pracovník má snahu podpořit, rozvíjet a pomáhat růst klientovi, pro efektivnější orientaci ve světě i ve svém životě. Což mnohokrát vede k milné představě, kdy klienti přichází za sociálním pracovníkem s nepřiměřeným očekáváním o tom, jak pracovník za ně vyřeší vše a rychle a samotní klienti do toho nemusí investovat čas, práci ani vlastní úsilí. Přitom úlohou pracovníka hned v první fázi kontaktu s klientem je tyto nepřiměřené očekávání probrat a dát klientovy reálný pohled na věc. (Gabura a Pružinská 1995, s. 13)

Poradenský proces probíhá formou rozhovoru, který je zde i základním nástrojem sociálního pracovníka. Schopnost používat tento nástroj je závislá na způsobilosti pracovníka, a to tedy tak, jak rozumí tomu, co se vše v rozhovoru odehrává, jak sám se toho sociální pracovník účastní a jak klient reaguje na podněty. (Úlehla 1999, s. 15)

³ „Napiš mi, jak by vypadala práce sociálního pracovníka a klienta, který si prošel domácím násilím (neuváděj jména) a ocitl se v psychoterapeutické skupině, protože neví, jak si najít práci a potřebuje poradit. Sociální pracovník pracuje pomocí poradenského paradigma.” prompt. ChatGPT, verze 3.5, OpenAI, 16. 4. 2024, <https://chat.openai.com/c/34b452e2-1d65-4386-84c7-011a07658908>

Obrázek 5: Fáze rozhovoru (Úlehla 1999, s. 17)

Příprava je pracovníka je důležitá. Smysluplné vysvětlení dané problematiky a informací otevírá dveře k porozumění. Sociální pracovníci mají svá pravidla a povinnosti, avšak schopnost dialogu rozšiřuje jejich obzory. Při setkání s informačním záplavou volíme jako každý jiný člověk – selektivně. Aby volba byla účinná, je třeba pochopit kontext, smysl a cíle. Příprava pracovníka je klíčem, poskytuje mu potřebné nástroje k výběru a pochopení. Do přípravy se může zahrnout i uspořádání pracovny, tak, aby se klient v pracovně cítil příjemně. Otevření je proces, kdy klient začíná vést rozhovor s pracovníkem. Důležité na začátku je stanovit si přesný čas schůzky, aby pracovník i klient věděli, jak to mají. Klíčem k úspěchu při komunikaci s klientem je trpělivost a plné naslouchání klientovi. Důležité je věřit, že klient ví, co je pro něj nejlepší. Čím déle pracovník zůstává otevřený různým možnostem porozumění, tím lépe se s klientem domluví a nalezne nejlepší řešení pomoci. Je to především o naslouchání, porozumění a ochotě pomoci. Dojednávání je stěžejním prvkem profesionálního rozhovoru a často opomíjenou součástí. Nedostatek dojednávání může vést k obtížím v práci s klientem a nejistotě pracovníka. Také umožňuje pracovníkovi a klientovi společně najít cíl práce a rozhodnout se, zda budou spolupracovat a jakým způsobem. Průběh a ukončení jsou poslední dvě fáze rozhovoru. V průběhu je důležité, aby klient věděl, že ho podporujeme a vedeme ho k vlastní autonomii. Pokud se pracovník s klientem domluví na následující schůzce nebo místě, kam má klient zajít, je dobré, aby si to klient napsal někam na papír a dal si to do peněženky anebo si to třeba napsal do kalendáře do telefonu. Ukončení je nedílnou součástí procesu. Jasnost a dostatečná informovanost ve spolupráci mezi klientem a pracovníkem je důležitá pro definování konce. Detailní popis začátku práce zajišťuje transparentnost ohledně cílů a ukazuje, kdy má být práce dokončena a jaké jsou postupy práce. Nejasné zakázky a cíle vedou často k problémům v průběhu, což komplikuje práci a klient může ztratit svou motivaci. Při ukončení

je také důležitá práce s dokumentací, která by měla být přesná a měla mít hlavní myšlenky a cíle, na kterých se pracovník dohodl s klientem. Je to dobré pro pracovníka samotného, nebo pro jeho kolegy. (Úlehla 1999, s. 17, 45, 63, 83, 97)

3.3 Metody sociální práce

Metody sociální práce jsou **postupy vázané na cílový subjekt** (kdo je tedy náš klient/klienti), **na jeho aktuální situaci, na relevantní vztahový kontext** (může být motivací, ale i přítěží) a také někdy i na systémové vazby. (Matoušek 2013, str. 13)

3.3.1 Skupinová sociální práce

Skupinová praxe je nedílnou součástí sociální práce. Poskytuje **možnosti, které při práci s klientem individuálně sociální pracovník nemůže dosáhnout ani nabídnout**. Skupinová dynamika je podstatným faktorem skupinové sociální práce, která vybízí k aktivitě, energii, tvořivosti a také i odvahu ke změně. (Matoušek 2013, s. 153)

Sociální práce se skupinou je nejlepší způsob, jak pomoci lidem, které spojuje obdobný problém.

Velkou výhodou, jak již bylo uvedeno je **sdílení skupinové zkušenosti s dalšími lidmi, kteří mají podobné zájmy, řeší podobnou problematiku anebo mají stejné cíle**. Díky tomu klient, který si připadá sám se svými problémy anebo se cítil vyčleněný ze společnosti, se díky svěřování a práci ve skupině může cítit úlevu a posilovat vlastní uvědomění a autonomie. V situaci klient není sám. (Matoušek 2013, s. 154)

Důležité je si uvědomit, že práce s klientem zahrnuje jeho sociální prostředí, zejména rodinu a další skupiny, ke kterým patří. Účelem sociální práce ve skupinovém prostředí je ovlivňovat psychosociální dynamiku lidí sdílejících určitý společný rys. **Cílem je podpořit jejich celistvý osobnostní rozvoj nebo jim pomoci znovu objevit svou integritu, aby se mohli zdravě rozvíjet a úspěšně integrovat do společnosti**. Skupinová sociální práce nabízí členům skupiny prostor ke sdílení svých zkušeností, což podporuje učení, rozvoj osobnosti a budování vztahů. V tomto kolektivním prostředí se často vytváří pocit sounáležitosti a skupinové identity, který posiluje nebo celkově vede ke vzájemné solidaritě. Každý jedinec v rámci skupiny může působit jako „pomáhající i potřebující pomoc“, což napomáhá rozvoji důvěry a empatických vztahů mezi členy. Možnost získat zpětnou vazbu z prostředí skupiny je pro klienta dobrou

zkušeností, která umožňuje reflektovat své jednání a postřehy ve vztahu k ostatním. Skupina pak poskytuje bezpečné a podpůrné prostředí pro experimentování s novými způsoby chování a získávání nových dovedností. Tato atmosféra dává klientům možnost změnit své stereotypy a přijmout nové role a identitu. Zároveň skupina může být pro každého z jejích členů zdrojem podpory a posilování v obtížných situacích, čímž přispívá k jejich celkovému duševnímu zdraví a pohodě. Je třeba si ale také uvědomit, že metodika skupinové sociální práce je značně náročná na zkušenosti a znalosti sociálního pracovníka. Sociální pracovník by měl mít znalosti o procesech, které ve skupinách probíhají. (Výukové materiály, teorie a metody sociální práce)

Kratochvíl (2005) rozlišuje terapii skupinovou, rodinnou, manželskou.

Skupiny se dělí na homogenní, úkolově zaměřené, psychoterapeutické, svépomocné, setkávací a zaměřené na dosažení sociálních cílů. (Brown 1986)

Homogenní skupina může být tvořena například drogově závislými adolescenty nebo skupina týraných žen, jde o skupinu, ve které je skupina lidí se stejným sociálním problémem. Skupina úkolově zaměřená už na řešení konkrétního problému. Svěpomocné skupiny jsou založeny na vzájemné pomoci a podpoře. Skupiny zaměřené na dosažení sociálních cílů může být například práce s mládeží anebo také sociální práce s komunitou. Skupiny setkání (encounter) jsou skupiny pro výcvik lidských vztahů.

Psychoterapeutická skupina je nejdůležitější pro můj projekt. Jde o skupinu, která je **zaměřena na resocializaci a pomáhá klientům ve svém osobním růstu**. Používá se skupinová dynamika, je také důležité udržet skupinové klima a procesy na dobré úrovni z důvodu vlivu těchto jevů na celkovou práci s klientem, jeho motivovanost a ochotu posunout se dál. (Matoušek 2013, s. 157-158)

Psychoterapeutické skupiny pro práci s klienty ohroženými domácím násilím **přinášejí mnoho výhod a poskytují efektivní prostředí pro terapeutickou podporu a uzdravení**. Zde jsou některé klíčové výhody. **Podpora od vrstevníků**: Členové skupiny sdílejí podobné zkušenosti a problémy, což vytváří pocit solidarity a porozumění. V rámci skupiny se mohou klienti cítit více slyšeni a podporováni, když vidí, že nejsou sami. **Získávání perspektivy**: Setkání s dalšími lidmi, kteří procházejí podobnými situacemi, může pomoci klientům získat nový pohled na své problémy a najít nové způsoby jejich řešení. Diskuse v rámci skupiny může otevřít nové myšlenkové procesy a podnítit růst. **Učení se od ostatních**: V terapeutické skupině mohou klienti vidět, jak ostatní členové zvládají podobné situace a jak se s nimi vyrovnávají. To může být inspirativní a motivující a pomáhat klientům rozvíjet nové dovednosti a strategie pro řešení

konfliktů a zvládání stresu. **Bezpečné prostředí pro sdílení:** Skupinové terapie poskytují klientům bezpečné a důvěrné prostředí, kde se mohou otevřeně vyjadřovat o svých zkušenostech a emocích. Vedení zkušeným terapeutem může zajistit, že každý člen skupiny se cítí respektován a slyšen. **Empatie a porozumění:** Setkávání se s ostatními lidmi, kteří prošli podobnými traumaty, může poskytnout klientům pocit empatie a porozumění, což může být velmi léčivé. Vzájemné sdílení pocitů a zkušeností může pomoci klientům lépe pochopit sami sebe a své reakce. **Rozvoj sociálních dovedností:** Skupinová terapie umožňuje klientům pracovat na svých sociálních dovednostech a vzájemné interakci. Pro některé lidi ohrožené domácím násilím může být obtížné navázat nové vztahy nebo komunikovat s ostatními lidmi. Skupinová terapie může poskytnout prostor pro cvičení těchto dovedností v bezpečném a podporujícím prostředí. **Prevence izolace:** Častým důsledkem domácího násilí může být izolace a odtržení od sociálních sítí. Skupinová terapie může pomoci klientům překonat tento pocit izolace tím, že je zapojuje do komunity lidí, kteří je podporují a porozumějí jim. **Dlouhodobá podpora:** Skupinová terapie může poskytnout klientům dlouhodobou podporu a strukturu, která je může provázet během dlouhého procesu uzdravování. Možnost pravidelného setkávání se s ostatními lidmi může být důležitou oporou v obtížných časech.

Závěrem lze tedy říct, že psychoterapeutické skupiny pro práci s klienty ohroženými domácím násilím nabízejí mnoho výhod a mohou být efektivním prostředkem pro podporu a uzdravení těchto lidí. Poskytují bezpečné a podporující prostředí, kde mohou klienti sdílet své zkušenosti, získávat perspektivu a podporu od ostatních lidí, kteří prošli podobnými obtížemi.⁴

3.3.2 Sociální práce s rodinou

Rodina vždy byla podpůrnou institucí pro stát a velkou součástí měl i ve smyslu náboženském, dnes je to však trochu jinak. Jen některé rodiny se dnes nechávají posvětit manželským svazkem v kostele. A také čím dál méně rodit se nechává oddat i na úřadech či si sňatek nechat úředně potvrdit. I výchova dítěte dnes vypadá jinak než dříve. Avšak nic se nemění na tom, že rodina je unikátní a nenahraditelnou institucí, protože propojuje individuální aspirace dospělých ve prospěch partnerů a dětí s obecným zájmem společnosti o stabilní partnerství mužů a žen a o socializaci budoucích občanů. (Matoušek 2013, s. 181-182)

⁴“ Napiš mi výhody psychoterapeutické skupiny pro práci s klienty ohroženými domácím násilím. ” prompt. ChatGPT, verze 3.5, OpenAI, 2. 4. 2024, <https://chat.openai.com/c/34b452e2-1d65-4386-84c7-011a07658908>

Podpora rodiny v sociální práci se především zprostředkovává pomocí systému sociálních služeb a také pomocí nestátních neziskových organizací.

V rodinné mediaci⁵ je potřeba vnímat rodinu citlivě a jako dynamický systém, ve kterém zcela běžně dochází ke konfliktům a občas panuje napětí. Není divu, protože rodiny v dnešní době jsou vystaveny zvyšujícím se nárokům kladeným převážně na jejich úplnost a funkčnost, ale také i odolnost. Tři základní znaky mediace jsou: **forma intervence, mediátor, neovlivňování výsledků mediace.** A rodinná mediace je tedy proces komunikace, který se zabývá řešením konfliktů, které vznikly v rodině mezi členy rodiny. (Holá 2014, s. 105-107)

Rodinná terapie představuje metodický přístup v oblasti psychoterapie, který se odlišuje tím, že nezkoumá jednotlivce izolovaně, ale nahlíží na něj jako na nedílnou součást konkrétní rodiny. Zaměřuje se na rozpoznávání a řešení problémů, které se projevují ve fungování celé rodiny, a snaží se o změny, které vedou k eliminaci symptomatických jevů. Tento terapeutický přístup je speciální metodou, která se soustředí na rodinné problémy a usiluje o dosažení stavu, ve kterém jsou členové rodiny spokojeni se způsobem, jakým rodina funguje. Rodinná terapie je úzce spojena s psychoterapeutickými technikami a představuje alternativní přístup k individuální a skupinové terapii, o skupinové práci v sociální práci jsem se již zmínila v podkapitole skupinová sociální práce. Hlavním cílem rodinné terapie je povzbuzovat ke změnám v postoji rodiny k problémům, k sobě navzájem a k způsobu komunikace mezi členy rodiny. Prostřednictvím těchto změn je pak rodina schopna znovu nalézt své vnitřní zdroje k řešení obtíží. Rodinná terapie tak klade důraz na interakce a dynamiku uvnitř rodiny, což může vést k trvalým a pozitivním změnám v chování a vztazích mezi jejími členy. (Šance dětem 2023) [online]

⁵ Mediace je řešení konfliktu pomocí komunikace.

4 Etické hledisko problematiky domácího násilí

Etické hledisko v problematice domácího násilí je **nezbytné pro ochranu a podporu osob** ohrožených domácím násilím, **zajištění spravedlnosti a prevenci proti dalšímu násilí**. Pracovníci v oblasti sociální práce, práva, policie a další profesionálové v pomáhajících profesích musí dodržovat etické normy a hodnoty, jako je například respekt k lidské důstojnosti, nediskriminovat, důvěrnost informací, které pracovník dostane. Celkově je nutné, aby **profesionálové, kteří pracují s osobami ohroženými domácím násilím jednali s empatií, solidaritou a v souladu s etickým kodexem**, aby mohli účinně a odpovědně přispět k řešení této závažné společenské problematiky.⁶

4.1 Profesionální etika sociálního pracovníka

Ne moc častým tématem v Česku je etika sociální práce, naproti tomu v zemích západní Evropy je toto téma v odborné literatuře velmi aktuální a atraktivní. Diskuse věnované etickým otázkám pomáhají sociálním pracovníkům se orientovat v aktuálním dění ve společnosti a také, v případě, kdy se mají rozhodnout v případě kdy se jedná o etický problém nebo etické dilema. Často se stává, že sociální pracovníci se musí rozhodnout v nejednoznačných situacích.

Bansková (1995) tedy pro tento případ uvádí výčet, který je založen na rozumovém a morálním rozhodnutí, které je **stanoveno na základě etických principů** (uznání přirozené lidské důstojnosti, prosazování lidských práv, prosazování sociální spravedlnosti, prosazování práva sebeurčení, prosazování práva na participaci, respektování důvěrnosti a soukromí, jednání s lidmi jako celostními bytostmi, etické využití technologií a sociálních médií, profesionální integrita).

Prvním, co Bansková (1995) říká je, že jde o řešení, které se týkají dobrého života. Pracovník by měl podporovat spokojenost lidí, je, avšak potřeba uvědomit si, že spokojenost lidí, se může v místě a času měnit. Další je řešení, které zahrnují akci nebo jednání. **Je důležité s klienty plánovat, předem je připravit na danou situaci nebo situace. Řešení by mělo být univerzální, a to ve smyslu toho, že zvolíme obdobný postup jako u klientů, kteří se ocitli v podobné situaci, což však neznamená nemít ke klientovi individuální přístup, jde spíše**

⁶⁶ Popiš, jak může vypadat etické hledisko v problematice domácího násilí ” prompt. ChatGPT, verze 3.5, OpenAI, 2. 4. 2024, <https://chat.openai.com>

o téma nediskriminace. Poslední je řešení by mělo být oprávněné vzhledem k profesním i obecným hodnotám. (Matoušek 2013, s. 23-24)

Sociální práce se dá dělat v různých oborech, zde dávám příklady sociálních pracovníků a jejich pracovních pozic. Koordinátor osobní asistence, koordinátor vzdělávacích služeb (NNO), poradce rané péče, pracovník doprovázející pěstounské rodiny (NNO), pracovník OSPOD – kurátor pro děti a mládež, sociální kurátor MÚ, sociální pracovník – koordinátor pečovatelské služby, sociální pracovník domova pro seniory, domova pro osoby s mentálním postižením, domova se zvláštním režimem, sociální pracovník Komunitního centra pro duševní zdraví, sociální pracovník kontaktního centra (NNO), sociální pracovník NZDM, sociální pracovník OSPOD – náhradní rodinná péče, sociální pracovník sociálně aktivizační služby pro rodiny, Sociální pracovník Úřadu práce pro agendu příspěvku na péči. Tohle byl výčet jen velice málo pozic, které sociální pracovník může mít. (PROSO 2020) [online]

Proto si myslí, že i **pracovní pozice pro sociálního pracovníka by byla vhodná** v mém projektu návrhu vytvoření psychoterapeutické skupiny pro osoby, které byly ohroženy domácím násilím. Resocializace osob ohrožených domácím násilím, resocializace je v tomto ohledu velice důležitá z důvodu, že s osobami se po krizové intervenci a psychickém zajištění dále nepracuje, avšak osoba může být natolik zasažena, že se sama bez vnější pomoci nedokáže znovu začlenit do společnosti. Okruhem problému zde může být bydlení, finanční zajištění a s tím spojená problematika pracovního trhu pro osoby ohrožené domácím násilím, také se může jednat o problematiku každodenního běžného života, například strach dojít si nakoupit anebo nedobrá orientace po místě bydliště, tudíž neznalost orgánů, které by klientovi mohli pomoci. Situace proto **vyžaduje sociálního pracovníka, který má znalosti v odvětví dávek, bydlení, nezaměstnanosti a může dále pomoci i s hledáním odborníka na finanční oblast či odborníky v sociálních službách nebo v neziskových organizacích.**

4.2 Etický kodex

Profesní etické kodexy jsou ve společnosti od toho, aby pracovníkům pomáhali vykonávat jejich práci. Určují, jak by se měl pracovník chovat, jaké hodnoty a normy by měl ctít.

Nejznámějšími etickými kodexy v sociální práci je etický kodex sociálních pracovníků v ČR a pak také mezinárodní etický kodex sociálních pracovníků.

Český etický kodex, který byl vytvořen 19. 5. 2006 Společnosti sociálních pracovníků ČR, především zdůrazňuje etické zásady, pravidla etického chování sociálního pracovníka a etické

problémové okruhy. Do českého etického kodexu patří etické zásady, které zahrnují hodnoty demokracie a lidských práv, také je důležitý respekt k jedinečnosti každého člověka a právo na seberealizaci (zahrnuje seberealizaci klienta i sociálního pracovníka), pomoc a rozvoj a také profesionální odpovědnost. Následující částí etického kodexu jsou pravidla etického chování, kde bych ráda uvedla na příkladech, jak by se to v praxi, mohlo brát za porušení kodexu. **Ve vztahu ke klientovi** může dojít k porušení kodexu, když pracovník nedodržuje důvěrnosti klientových informací nebo neposkytování služeb bez diskriminace. **Ve vztahu k zaměstnavateli** to může vypadat tak, že pracovník nedostatečně plní pracovní povinnosti nebo se chová neeticky vůči zaměstnavateli. **Ve vztahu ke kolegům** je například neprofesionální chování, jako je odmítání spolupráce nebo nerespektování názorových odlišností. **Ve vztahu k povolání a odbornosti** sociální pracovník nedostatečně investuje do vlastního profesního růstu nebo vykonává nekvalifikovanou sociální práci. A poslední **ve vztahu ke společnosti**, kdy pracovník nedostatečně upozorňuje na sociální problémy nebo se neangažuje v prosazování změn. Dále se v kodexu nachází etické problémové okruhy a řešení etických problémů. (Etický kodex společnosti sociálních pracovníků ČR 2006)

Mezinárodní etický kodex sociálních pracovníků byl vytvořen 1. 10. 2004 IFSW. Mezi body kodexu patří **úvod**, ve kterém se pojednává o významu etického uvědomění v práci sociálních pracovníků a zdůrazňuje, že schopnost a oddanost etickému jednání jsou základními aspekty kvality služeb poskytovaných uživatelům sociální práce. V podstatě se jedná o to, že pro sociální pracovníky je nezbytné mít silné etické základy a dodržovat určité normy a hodnoty při poskytování služeb, což přispívá k vyšší kvalitě péče a podpoře, kterou poskytují. Také definuje **pojem sociální práce**, který jsem rozvedla v kapitole definice sociální práce a teoretický přístup relevantní pro sociální práci. **Mezinárodní konvence** jednají o významu mezinárodních deklarací a úmluv o lidských právech pro sociální práci, které stanovují obecné standardy a upozorňují na globálně akceptovaná práva. Konkrétně jsou zde zmíněny dokumenty jako mezinárodní pakt o občanských a politických právech, mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech, mezinárodní úmluva o odstranění všech forem rasové diskriminace, úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen a úmluva původních domorodých obyvatel. Tyto dokumenty poskytují základní rámec a normy, které sociální pracovníci musí respektovat a uplatňovat ve své práci. **Hlavními myšlenkami principu je, že sociální práce respektuje lidská práva a důstojnost, podporuje participaci a rozvíjí silné stránky jednotlivců, také se zabývá sociální spravedlností, čelí diskriminaci, uznává diverzitu a spravedlivě distribuuje zdroje. Sociální pracovníci bojují proti**

nespravedlivým politikům a praktikám, pracují na základě solidarity a podporují sociální inkluzi. Celkový cíl tedy spočívá v posilování jednotlivců a komunit, přispívání k rovnosti a odstraňování sociálních nerovností. Poslední částí kodexu je **profesionální jednání sociálních pracovníků**, ze kterého jsem si vzala deset hlavních myšlenek. Vývoj a aktualizace etických standardů organizacemi IFSW. Dodržování etických kodexů a směrnic. Rozvoj dovedností a kompetencí. Odmítání využití dovedností k nehumánním účelům. Jednání s účastí, empatií a péčí. Ochrana důvěrnosti informací. Zodpovědnost za jednání vůči klientům, kolegům a organizacím. Podpora kontinuálního profesního rozvoje a vzdělávání sociálních pracovníků. Účast na etických diskusích a eticky podložená rozhodnutí. Aktivní vytváření podmínek pro prosazování etických principů. (Mezinárodní etický kodex sociální práce 2006)

4.3 Etické dilema při práci s osobami ohroženými domácím násilím

Etické dilema vzniká tehdy, když sociální pracovník cítí, že stojí před dvěma nebo více možnostmi, které nejsou vhodné a představují konflikt morálních principů. (Matoušek 2013, str. 24)

Rozhodování v etických dilematech je náročné, protože každá situace je jedinečná a neopakovatelná. Závěrečné rozhodnutí závisí především na zkušenostech a znalostech konkrétního sociálního pracovníka. Proto je vhodné, aby začínající pracovníci získávali praxi pod vedením zkušenějších kolegů. Sociální pracovník musí být schopen rozhodovat v různých situacích, včetně těch, které jsou problémové nebo dilematické. (Mátel 2010, s. 113-117)

Jedním z etických dilemat může nastat situace, kdy má pracovník ohlašovací povinnost. Pro lepší objasnění situace vkládám tuto ilustrovanou situaci. Sociální pracovník pracuje s klientem, který se svěřil s tím, že je osobou ohroženou domácím násilím ze strany svého partnera. Klient sdělil, že se obává o svou bezpečnost a bezpečnost svých dětí, ale zároveň vyzdvihuje obavy ohledně důsledků, které by mohlo mít ohlášení násilí na partnera, včetně potenciálního zhoršení situace pro něj a jeho rodinu. Sociální pracovník se nyní nachází v obtížné situaci. Z jedné strany je zavázán etickými směrnicemi a zákony, které vyžadují, aby ohlásil případy domácího násilí, zejména pokud existuje ohrožení života či zdraví násilí ohrožených osob. Zároveň ale musí brát v úvahu i důvěru a respekt ke klientovi a jeho přání ohledně zachování důvěrnosti a autonomie.⁷

⁷ “ Popiš situaci, kdy sociální pracovník má etické dilema v rámci ohlašovací povinnosti při práci s klientem, který si zažil domácí násilí. ” prompt. ChatGPT, verze 3.5, OpenAI, 2. 4. 2024, <https://chat.openai.com/c/b770e250-7eba-478c-83b8-7e36979da515>.

V Banksově (2021, s. 154-162) příkladu, který se týká etického dilematu v oblasti sociální práce s klienty ohroženými domácím násilím, jsou identifikovány různé situace, ve kterých pracovníci mohou čelit rozhodnutím mezi zachováním diskrétnosti a nahlášením závažných událostí vedoucímu nebo příslušnému úřadu, zohledněním zájmů klienta versus udržení dobrých vztahů s autoritou, individuálním přístupem versus zvážením širších souvislostí a dalšími etickými rozpory. Navíc Banks upozorňuje na nebezpečí ritualizace u zkušených pracovníků, kteří mohou čelit dilematům, jako je ohled na zájem klienta versus tlak organizačních pravidel či respektování autonomie klienta versus hledání obecného dobra.

Levická (2014, s. 38) diskutuje o dilematu v sociální práci, který vzniká při rozhodování mezi podporou individuální svobody volby a dodržováním etického kodexu. Dalším dilematem je otázka, zda přistupovat k klientům individuálně nebo zacházet se všemi stejně, což je téma, které podobně probírá i Musil ve svém dilematu mezi procedurálním a situačním přístupem. Dále je zde dilema ohledně hodnocení klientů a otázka, zda by měli být hodnoceni či ne. Posledním diskutovaným tématem je napětí mezi mlčenlivostí a nutností ochrany, zejména pokud jde o oznámení možného nebezpečí.

Dle zákona 40/2009 Sb. Trestní zákoník je podle § 367 a § 368 odnětí svobody na dobu tři let, pokud nebyl ohlášen pokus nebo spáchání trestné činnosti.

Naopak etický kodex říká, jednání s účastí, empatií a péčí. Ochrana důvěrnosti informací. Zodpovědnost za jednání vůči klientům, kolegům a organizacím. (Mezinárodní etický kodex sociální práce 2006)

Nešli etickým dilematem, se může stát, že sociální pracovník je ve fázi, kdy na něho dopadá syndrom vyhoření. To se může stát například z velkého pracovního stresu, který se kupí a pracovník nemá dobře zvládnuté metody psychohygieny. Nakumulování pracovního stresu s kombinací neustálé připravenosti a „nastavení“ pomáhat, nejisté efekty práce a také žádná pozitivní zpětná vazba, nerealistické očekávání klientů může vést k nahromadění a pak dále, tedy k syndromu vyhoření. (Špatenková 2004, s. 44)

5 Propojení tématu se sociální politikou

Sociální politika je úsilí sociálních subjektů, které je **soustavné a cílevědomé. Má ve svém zájmu udržet, dosáhnout či podpořit změnu fungování a rozvoj sociálního systému** nebo nástrojů sociální politiky. Sociální politika zahrnuje politiku zaměstnanosti, zdravotní politiku, rodinnou politiku, sociální pojištění atd. (Tomeš 2010)

5.1 Aktéři a nástroje sociální politiky

Aktéry sociální politiky jsou **subjekty a objekty**, které se buď podílí na tvorbě nebo jsou jejími příjemci.

Objektem se rozumí všichni obyvatelé dané země, a to jak jednotlivci, tak i určité sociální skupiny⁸. Objektem jsou také všichni, kterým jsou opatření sociální politiky určena a na které jsou orientována. Objekty mohou být různě strukturovaná, záleží tedy na charakteru a účelu jednotlivých opatření. (Mertl 2023)

Subjekty jsou všichni ti, kteří mají zájem, vůli, předpoklady, schopnosti, možnosti a prostředky k určité sociální činnosti a také ti, kteří je mohou iniciovat a naplňovat. Subjekty můžeme dělit na státní a nestátní. Nestátní se pak dále dělí na tržní a netržní. (Mertl 2023)

V případě domácího násilí je **objektem sociální politiky osoba ohrožená domácím násilím, ale také i násilná osoba**. Subjektem v této problematice jsou nestátní netržní organizace jako například IC, sociální služby, ale i můj projekt psychoterapeutické skupiny pro resocializaci osob ohrožených domácím násilím, může ale být i státní subjekt, a to je například OSPOD.

Pomocí nástrojů sociální politiky dochází k **realizování sociální politiky**. Nástroje z hlediska časové perspektivy mohou být krátkodobé (kolektivní vyjednávání) nebo dlouhodobé (programy, vize). Konkrétní nástroje sociální politiky jsou sociální dokumenty, nástroje právní povahy, ekonomické nástroje, nátlakové akce, hromadné sdělovací prostředky, kolektivní vyjednávání, veřejné slyšení. (Potůček 1995)

Tomeš (2010) však dělí nástroje sociální politika na dávky, regulace, nátlak a konání. Také definuje nástroje sociální politiky jako soubory opatření, jimiž je realizována sociální politika (Tomeš 2010, s. 331).

⁸ Sociální skupinu lze chápat jako skupinu osob, mezi nimiž existuje interakce, kterou si oni sami o jejich okolí uvědomuje.

Regulace se rozumí usměrňování soukromé činnosti státem, který tak koná pomocí zákonů, předpisů, mezinárodních ratifikovaných smluv atd. Dávky jsou majetkové převody, které jsou použity ve prospěch jiného člověka, ne státu. Mohou být hmotné věcné (jídlo) nebo nehmotné peněžní (systém sociální pomoci). Nátlak je legitimní nástroj, kdy nestátní sociální subjekty používají nátlak, aby donutily stát či jiné veřejné činitele brát jejich zájmy v úvahu. Konání je poskytování služby nebo jiné činnosti, která vede ke prospěchu objektů sociální politiky. (Tomeš 2010, s. 332-351)

5.2 Rodinná politika

Na úvod této problematiky rodinné politiky bych chtěla dát trochu jiný pohled na pojem rodina.

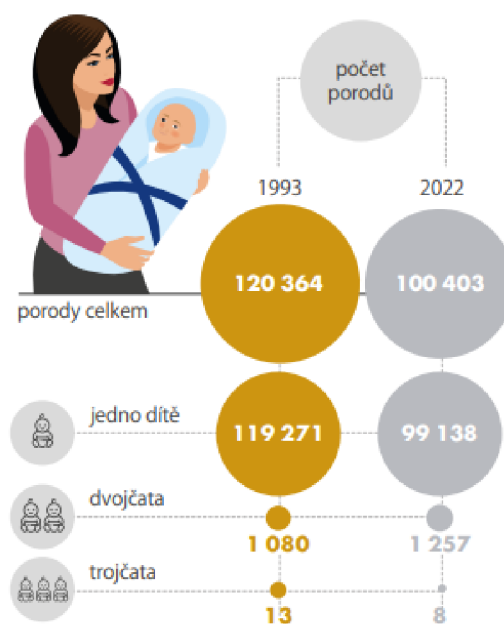
Dříve byla rodina označovaná jako sociální zařízení, které mělo hlavní účel ve vytváření soukromého prostoru, stíněného proti veřejnému světu. (Možný 1999, str. 13)

Rodina svým členům **poskytuje možnosti ukojení v rovině hmotného „já“, duševního „já“** a společenského vztahu. (Holá 2014, str. 13)

V dnešní době se rodina označuje jako instituce, která je „skořápková“, riziková, nestabilní a křehká (Matoušek a Pazlarová 2010, str. 12). To se v dnešní době ukazuje především na žití ve společné domácnosti v partnerství bez dětí a svatby. Či rodičů samoživitelů. Jde spíše o emocionální soužití než reprodukční.

Rodina byla vždy konceptem, který přinášel do fungování státu přínosné prvky. Kromě daní, zvyšující se populace, a díky tomu obsazenost na pracovním trhu, tak i jistotu, že nadále takto stát bude moci fungovat. Ale dnes je vše trochu jinak. Z rodiny se spíše stal koncept rodinného soužití (Matoušek a Pazlarová 2010, str. 13). Partnerství je spíše dané na emocionální úrovni nežli na reprodukční. Dokazuje to taky statistika z roku 2023, kdy počet porodů od roku 1993 klesl a v roce 2022 bylo narozeno o 19 961 méně dětí.

Počet porodů

Obrázek 6: Počet porodů v roce 1993 a 2022 (Český statistický úřad, 2023) [online]

Je jedno, zda je pár heterosexuální či homosexuální, právo na rodinu má každý. Svatby v dnešní době stojí hodně peněz, proto se lidé spíše uchylují, ke společnému mnohaletému partnerství bez svatby. Dle statistického úřadu (2023) se každé čtvrté manželství rozvádí. Tudiž se nám zvyšuje počet osob, kteří žijí sami nebo v partnerství bez sňatku.

Jak již bylo uvedeno výše, jedna z funkcí rodiny je biologická a citová, dalšími funkcemi jsou výchovná a ekonomická. **Kterékoliv funkce může být v případě domácího násilí narušena.** Proto je potřeba s osobou ohroženou nadále pracovat i po skončení DN, aby se mohla znovu začlenit do společnosti a být aktivním členem státu, to se však nemyslí být ministrem nebo poslancem, ale být osobou, která se aktivně podílí v systému přispívání do státního rozpočtu, také tato osoby mohou být inspirovány svou situací a zakládat občanská sdružení nebo neziskové organizace pro pomoc lidem v nouzi, popřípadě být inspirací o motivací pro jiné osoby, kteří by chtěli založit NNO.

A teď už k rodinné politice. Rodinná politika je disciplína, která zahrnuje širokou škálu aktivit státních i nestátních subjektů za účelem prevence, podpory a řešení problému rodin jako celku nebo jejími členy, tudíž práci s jednotlivcem. Hlavním jejím zaměřením je však vytvoření vhodných socioekonomických podmínek pro fungování rodiny, které jsou individuální a na míru ve smyslu podmínky, které odpovídají konkrétním potřebám a požadavkům rodin. (Mertl 2023, str. 1320-1321)

Rodinnou politiku zde hlavně zmiňuji z důvodu, že i v domácnosti, kde je DN, se může násilná osoba snažit napravit své chování a docházet na terapii pro agresory. V rodině mohou být děti a celkový zájem rodin není, aby jeden z partnerů odešel, ale aby byla situace vyřešena a domácí násilí se dále nekonalo. Tohle může být jeden z pohledů na věc.

Nástroje, které může použít při práci s rodinou, ve které se nachází DN může například být přímý či nepřímý finanční nástroj (dávky nebo daňové nástroje), a také služby. Nejvhodnějším řešením je zde nástroj služby pro rodiny s dětmi. Jedná se o širokou škálu aktivit, které jsou zaměřeny na podporu a pomoc rodinám a jejím jednotlivcům, kteří se nacházejí v nepříznivé sociální situaci. (Mertl 2023)

Tedy v tomto případě v situaci, kdy se v domácnosti odehrává domácí násilí buď na partnerech, či na dětech. Také to může sloužit pro osoby, které si již prošli domácím násilím a jsou například samoživiteli a pokouší se si dát svůj život zpět do pořádku a začlenit se zpět do společnosti. Může se jednat i o rodiny, kde se aktuálně DN odehrává, avšak násilná osoba si uvědomuje, že to, co dělá, je pro rodinu špatné a dysfunkční, proto usiluje o změnu svého chování k lepšímu.

Jednou ze služeb může být nízkoprahové zařízení pro děti a mládež, kde bude mít dítě možnost si promluvit se sociálním pracovníkem, pokud si uvědomuje, co se doma odehrává a rodiče mohou mít čas zajít, si na terapii, nebo si zařídit potřebné věci na úřadech či u sociálních pracovníků. Další službou, která by se mohla využít v rodinné politice, je služba, která by podporovala funkčnost rodiny. (Mertl 2023)

To může být například kurz či terapie na zvládnání vzteku a agrese. Ale také to může být i můj projekt, a to tedy psychoterapeutická skupina pro osoby ohrožené domácím násilím, kde role sociálního pracovníka hraje důležitou roli a pomáhá při získání sebevědomí, ale také při běžných činnostech, které mohou být pro osobu ohroženou DN náročné. Například jak si sehnat práci, kam umístit dítě, které je již v předškolním věku kam se obrátit, když má klient různé problémy atd. Zároveň ve skupině je více osob s podobným osudem, a tak klient získává povědomí o tom, že v situaci není sám a může se poradit i s ostatními osobami ohroženými DN.

5.3 Istanbulská úmluva

Kontroverzním tématem v České republice se v poslední době stalo téma ratifikace Istanbulské úmluvy, také známá jako Úmluva Rady Evropy o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí, která patří do jednoho z nástrojů sociální politiky, přesněji se jedná o mezinárodní smlouvu.

Tento dokument byl vytvořen v roce 2011 jako nástroj, který má sloužit k prevenci před domácím a sexuální násilím. (Lidská práva) [online]

Jako jedna z posledních zemí EU, podepsala i Česká republika mezinárodní smlouvu v roce 2016. V roce 2018 měla být smlouva ratifikována⁹. Avšak doba se prodloužila a hlasování o ratifikaci proběhlo až 24. ledna 2024, kdy senát o dva hlasy ratifikaci neschválil. Hlavním argumentem, proč politici nechválili, bylo, že v Istanbulské úmluvě se hovoří o genderu, který i definuje, že není dán biologicky, ale na základě toho, jak se společensky daná osoba cítí. Pro některé politiky, bylo nepředstavitelné, aby si každý mohl určit svůj gender tak, jak se cítí místo toho, jak je mu biologicky daný. Dalším argumentem proti byl výrok, kdy přijetí úmluvy nesníží počet násilných případů. (iRozhlas 2024) [online]

Pojem "genderového stereotypu" vyplývá z teoretického rámce. Například Úřad vysokého komisaře OSN pro lidská práva považuje, vydal v roce 2013 dokument s názvem "Genderová stereotypizace jako porušování lidských práv". Z tohoto dokumentu je zřejmé, že za škodlivý genderový stereotyp, který porušuje práva žen a/nebo práva sexuálních menšin, se považuje: Bránění ženám v právu na antikoncepci a potrat (tzv. reprodukční zdraví). Podpora heteronormativity (názor, že sexuální vztahy jsou správné pouze mezi muži a ženami).

Za genderový stereotyp je považována sexuální výchova, která je heteronormativní, zdůrazňuje čistotu před manželstvím a hovoří o sexuálním styku pouze ve spojitosti s plozením. Je tedy zřejmé, že například katolická antropologie a z ní vyplývající sexuální výchova by byla takto chápána. Dokument se odvolává na Speciální zprávu o právu každého na dosažení nejvyššího standardu fyzického a duševního zdraví. (Dvořák 2019, s. 35-36)

Úmluva se tedy hlavně týká potírání násilí na ženách, domácího násilí a prevenci proti násilí. Problémem v České republice je legislativní nedostatek úprav, který by mohl chránit ženy před násilím či domácím násilím. Příkladem je spousta, avšak nedávno medializovaným případem, který otřásl českou společností, je případ, kdy nevlastní otec roky znásilňoval dceru a vyvázl pouze s podmínkou. Justice udává důvod podmínky tím, že oběť nemá vážné trvalé následky. Přitom víme, že se dívka pár dní po rozsudku pokusila spáchat sebevraždu, která byla jejím třetím pokusem. To vše se pár dní před hlasováním o ratifikaci úmluvy Rady Evropy o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí. (Aktuálně 2024) [online]

⁹ Ratifikace je posledním krokem schvalování dohody, jímž strany projevují svůj záměr být onou dohodou vázány. Po dokončení ratifikace může být dohoda uzavřena a formálně vstupuje v platnost. [online]

Proto zde nechávám řečnickou otázku: Zda by se ženy necítily bezpečněji a měli pocit, že jejich problémy budou vyslyšeny, pokud by se úmluva přijala nebo by vznikl nový zákon o domácím násilí?

6 Legislativní zakotvení dané problematiky

K první významné změně došlo v roce 2004, kdy bylo domácí násilí poprvé zařazeno do trestních činů, poprvé se také otevírá problematika domácího násilí. Dalším důležitým rokem je také rok 2007, kdy v České republice začal fungovat ucelený systém pomoci osobám ohroženým domácím násilím, jako jsou například intervenční centra, objevuje se myšlenka, že domácí násilí má následek na budoucí život osob ohrožených domácím násilím. (Intervenční centrum Ostrava, 2014)

Problémem, který se v ČR objevuje, je, že prozatím nebyl vytvořen zákon o domácím násilí a ani nebyla ratifikována Istanbulská úmluva. Domácí násilí je stále častější téma v naší společnosti a je to také nejrozšířenější forma násilí vůbec.

Reprezentativní kvantitativní výzkumy dlouhodobě ukazují, že domácí násilí ve společnosti roste. Data z roku 2022 ukazují, že je DN zasaženo téměř 30 % žen a 12 % mužů. Z toho vyplývá dle dat, že 83 % z celkového počtu osob zasažených DN se jednalo o týrání ze strany partnera či partnerky a u zbývajících osob se jednalo o týrání ze strany člena rodiny. Chybějící definice, která by byla legislativně zakotvena tak dělá problém a dochází tak k různým pojetím ze strany profesionálních zapojených subjektů do problematiky DN, jako jsou například Policie ČR, OSPOD, soudy, pomáhající profese atd. Důsledkem může být nejednotný přístup k osobám ohroženým DN. Paní PhDr. Branislava Marvánová Vargová, která pracuje jako vedoucí služeb odborného sociálního poradenství a centra komplexní krizové pomoci v centru pro ženy Rosa k tomuto tématu dodává:

„V praxi se často setkáváme s tím, že policie, orgány sociálně právní ochrany dětí a další pomáhající profese chápou domácí násilí velmi odlišně. K rozdílům navíc dochází i v rámci jednotlivých institucí, kdy totožné případy například OSPOD hodnotí různě. Tento nekonzistentní přístup pak velmi stěžuje účinnost pomoc obětem. Zásadní je, aby systém pomoci poskytoval ochranu všem obětem již od počátku a dařilo se předcházet eskalaci násilí a vážným dopadům. To se bohužel, poslední dobou příliš nedaří a počet obětí vražd motivovaných osobními vztahy roste. O to důležitější je přijetí nového zákona,“ (Vláda České republiky, 2023) [online]

6.1 Konkrétní zákony

Výčet zákonů, které se používají s problematikou domácího násilí je hned několik. Zde je dobře vidět, kolik zákonů musí subjekty znát pro pomoc, i když by stačil jeden zákon ve kterém by

se vše sepsalo. Problémem je množství různých zákonů, které si různí pracovníci mohou jinak vyložit. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve kterém se využívají § 697 výživné mezi manželi, § 744-745 a také § 747-748 některá ustanovení o bydlení mezi manželi, § 755 a 758 rozvod manželství, § 760 výživné rozvedeného manžela, § 751-753 zvláštní ustanovení proti domácímu násilí, § 920 výživné a zajištění úhrady některých nákladů neprovdané matce, § 924 zvláštní opatření při výchově dítěte, § 1481-1482 dědická nezpůsobilost, § 1646 vydědění, § 2072-2075 a 2078 odvolání daru pro nevďek, § 2956-2968 náhrada při újmě na přirozených právech člověka.

Dalším zákonem je zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád § 74-75c, § 76 odst. 1 písm. a), e) a násl. předběžná opatření. Také zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích § 7 (zejm. odst. 1, 6 a 7) přestupky proti občanskému soužití. Dále zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky § 44-47 vykazání a § 50 krátkodobá ochrana osoby.

Mimo jiné i zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním § 43 a násl. Poškozený, § 50 a násl. zmocněnec zúčastněné osoby a poškozeného, § 97 povinnost svědčit, § 100 právo odepřít výpověď, § 67, 68 důvody vazby, § 73 (zejm. písm. d) nahrazení vazby zárukou, dohledem, předběžným opatřením nebo slibem, § 88b předběžné opatření, § 88c druhy předběžných opatření, § 88d zákaz styku s určitými osobami, § 88e zákaz vstupu do obydlí, § 88o důsledky neplnění uloženého předběžného opatření, § 103a informace o nebezpečném obviněném a odsouzeném, § 163 trestní stíhání se souhlasem poškozeného. Další hlavní zákon, který je používán, je také zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník § 145 těžké ublížení na zdraví, § 146 ublížení na zdraví, § 198 týrání svěřené osoby (týká se nejen dítěte, ale i například seniora nebo osoby se zdravotním handicapem, která je někomu „svěřena do péče“), § 199 týrání osoby žijící ve společném obydlí, § 337 maření výkonu úředního rozhodnutí a vykazání, § 367 nepřekažení trestného činu, § 368 neoznámení trestného činu.

Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich § 52 omezující opatření, § 70 poškozený, § 71 osoba přímo postižená spácháním přestupku, § 79 zahájení řízení se souhlasem osoby přímo postižené spácháním přestupku. Následujícím zákonem je zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních § 8 odst. 1 písm. C, § 13 zahájení řízení, § 400-414 a zejm. § 401-405 předběžné řízení ve věci ochrany proti domácímu násilí, § 452 a § 454-465 zvláštní ustanovení o předběžné úpravě poměrů dítěte, § 492-496 zvláštní ustanovení o výkonu rozhodnutí ve věci ochrany proti domácímu násilí.

Posledním zákonem je zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů § 2 odst. 4 a § 3 odst. 1 zvlášť zranitelná oběť, § 8 informace poskytované oběti Policií České republiky, policejním

orgánem a státním zástupcem, § 11 další informace poskytované oběti, § 17-22 právo na ochranu před druhotnou újmou. (Zákony pro lidi 2010) [online]

V závěru kapitoly, bych chtěla ještě dodat, že je důležité zdůraznit význam právní ochrany a podpory pro osoby ohrožené domácím násilím a celkový právní pohled na problematiku domácího násilí. Zákony tvoří základní rámec pro prevenci, detekci a řešení případů domácího násilí a poskytují obětem prostředky k ochraně a spravedlnosti. Nejsem si však sama jista, zda ve směsi všech zákonů je toho možné dosáhnout na perfektní úrovni. Avšak je nezbytné, aby profesionálové pracující s osobami ohroženými domácím násilím byli obeznámeni s právními aspekty této problematiky, včetně trestního práva, občanského práva, a i práva rodinného. Znalost zákonů umožňuje sociálním pracovníkům a právním expertům poskytnout osobám ohroženým informace o jejich právech, možnostech ochrany a dostupných právních opatřeních. Jak se říká: „znalost zákona neomlouvá“.

Důležité je však také uznat, že zákony samy o sobě nestačí k řešení této problematiky. Je nezbytné, aby právní předpisy byly doprovázeny dalšími opatřeními, jako je prevence, osvěta veřejnosti, psychologická podpora pro ohrožené osoby a rehabilitace pachatelů, vytváření nových sociálních služeb a neziskových organizací. Tento celistvý přístup, který kombinuje právní, sociální a psychologické intervence, je nejúčinnější cestou k ochraně osob ohrožených, snižování výskytu domácího násilí a poskytování pomoci těm, kteří jsou touto problematikou postiženi

7 Analýza potřebnosti

Analýzou potřebnosti chci u mého projektu dokázat využití a přínos pro cílovou skupinu a také pro celou společnost.

7.1 Přehled dat

Informace jsem sbírala z různých zdrojů, především z internetu, knihoven a rozhovorů. Na internetu jsem vyhledávala především pomocí vyhledávačů jako Google, Google Scholar, EBSCO, Scite, kde jsem objevila asi dvacet webových stránek a kolem dvou set odborných prací na dané téma. Pro zpracování těchto zdrojů jsem pečlivě procházela anotace a obsahy prací a prováděla další vyhledávání na webových stránkách, abych získala relevantní informace pro svou práci.

Z těchto zdrojů jsem vybrala patnáct užitečných písemných prací a pět hlavních webových stránek, jako jsou: domacinasili.cz, policie.cz, szu.cz, data.mpsv.cz a bkb.cz. Jako doplňkové zdroje jsem využila například webové stránky Profem, WHO, Úřadu vlády ČR, Pod svícnem a Stop násilí.

Dalšími zdroji informací byly knihy, které jsem vyhledávala pomocí katalogů knihoven na témata jako domácí násilí, rodinné krize, intervence do rodinných situací, práce s rodinami a skupinami, legislativní aspekty domácího násilí, dopady domácího násilí, Prohledala jsem tři hlavní knihovní katalogy v Olomouci a našla kolem pěti set relevantních záznamů.

Kromě toho jsem vedla rozhovory s pracovníci intervenčního centra v Brně a pracovníci z Centra Locika v Praze, které se specializují na pomoc obětem domácího násilí. Využila jsem také výukové materiály ze svého studia na CARITAS VOS Olomouc.

Celkově jsem tedy kombinovala různé zdroje, abych získala komplexní a relevantní informace pro svou kvalifikační práci.

7.2 Dopady na cílovou skupinu a společnost v rámci problematiky domácího násilí.

„Negativní důsledky domácího násilí postihují nejen samotné oběti, jejich děti, rodinu a přátele, ale celou společnost. Bezprostřední i dlouhodobé následky na fyzickém i psychickém zdraví obětí se otiskují do ekonomiky celé naší společnosti.“ (Persefona, 2018) [online]

Ačkoliv cena, kterou platí oběti násilí, penězi vyjádřit nelze, o vyčíslení ekonomických dopadů se některé průzkumy a analýzy pokoušejí. Je důležité si uvědomit, že násilí na ženách odčerpává zdroje z veřejných rozpočtů (zdravotnictví, policie, justice, sociální služby,

sociální dávky apod.) a působí ekonomické ztráty obětem jako zaměstnancům i jejich zaměstnavatelům.

Největší část nákladů na řešení následků domácího **násilí leží v oblasti zdravotnictví** (ambulantní i lůžková ošetření), a to i přes to, že pouze třetina obětí vyhledá v důsledku násilí v partnerském vztahu lékařskou péči. Každý rok u nás vyhledá ošetření po následcích domácího násilí na 150 tisíc obětí, z nichž několik desítek zemře. Ekonomické dopady domácího násilí na český zdravotní systém byly vyčísleny na 4,8 mld. Kč ročně. Celkové náklady dopadů domácího násilí (činnost justice, sociálních služeb, sociálních dávek apod.), včetně ztrát z důvodu ekonomické neaktivity obětí, byly vyčísleny na 14,5 mld. Kč ročně. (Všetičková et al. 2017, s. 4)

Přes závažnost důsledků prožitého násilí ve fyzické i duševní oblasti vyhledá pouze zlomek obětí lékařskou nebo jinou odbornou pomoc. Hlavními bariérami je pocit studu, strach z reakcí a nepochopení okolí, následná stigmatizace, sekundární viktimizace i neznalost míst pomoci. Je proto důležité nebát se o násilí mluvit a odsoudit jakékoliv násilné jednání, neboť skrze informovanost společnosti a důvěru ve výpověď obětí můžeme prolomit bariéry bránící obětem vyhledat pomoc, a eliminovat tak dopady prožitého násilí. (Persefona, 2020) [online]

Průzkumy týkající se domácího násilí poukazují na fakt, že v domácnostech, kde dochází k násilí, jsou často přítomny také děti (od kojenců až po pubescenty). V 45,2 % případech domácího násilí mezi partnery bylo svědkem i dítě (dětí), z toho v 2,9 % případů došlo k fyzickým zraněním dítěte – když se pokoušelo zastavit agresora a ochránit oběť, nebo bylo násilí namířeno přímo proti němu. Pachatelé domácího násilí týrají své děti ve 40–60 % případů. (Persefona, 2020) [online]

Tato čísla upozorňují na fakt, že se děti jako svědci domácího násilí, stávají nejohroženější skupinou, jejíž osud často leží v rukou oběti či původce násilí. Světová zdravotnická organizace (WHO) definovala proto násilí mezi rodiči jako formu psychického týrání dětí. Podle výzkumu Dětského fondu OSN (UNICEF, 2018) [online] se v rodině setkává s násilím 14 procent českých dětí. Pokud si to zkusíme převést do skutečných čísel, mluvíme zhruba o 175 tisících dětech v českých domácnostech.

Děti zažívající násilí v rodině mohou být nejen svědky či osobami ohroženými, ale mohou se také stát nástrojem původce násilí k manipulaci či získání kontroly nad ohroženou osobou DN. Děti, které žijí v rodině s výskytem násilí, nemají možnost uspokojit své vývojové ani emocionální potřeby. Ztrácí pocity jistoty, důvěry a bezpečí, a naopak zažívají pocity viny za

dění v jejich rodině. Děti často přebírají za násilí mezi rodiči odpovědnost a obviňují samy sebe, že nejsou schopny násilí zastavit. Prožívání násilí je o to složitější, že jsou zmateni ve svých pocitech vůči rodičům – původce násilí mohou mít rády a zároveň z něho mít strach. Rodiče v roli oběti pak mohou děti naopak v důsledku narušené rovnováhy moci v rodině vnímat jako sobě rovnou – tedy ne jako autoritu rodiče, ale jako vrstevníka. Buď se k oběti mohou projevat podobně násilně jako agresor, anebo mohou mít tendence ji ochraňovat. Často se setkáváme s tím, že se z dětí v důsledku prožitého násilí stávají „malí dospělí“, nebo naopak vzhledem ke svému věku vývojově zaostávají. (Šance dětem 2024) [online]

Jediný trestný čin, který je v policejních statistikách vykazován v souvislosti s partnerským domácím násilím v policejních statistikách, je týrání osoby žijící ve společném obydlí (§ 199 trestního zákoníku). V roce 2012 Policie ČR řešila 3192 případů týrání osoby žijící ve společném obydlí mezi bývalými či současnými partnery. Náklady na řešení těchto případů byla odhadnuta na 12,5 milionu Kč. V návaznosti na policejní složky se případy domácího násilí zabývá státní zastupitelství. V roce 2012 státní zástupci řešili 824 3 případů s prvky domácího násilí. Tomu odpovídající náklady byly odhadnuty na 12 milionu Kč. K tomu je nutné přičíst náklady na znalecké posudky, které je nutné v případech domácího násilí vypracovat, ve výši 6,6 milionu Kč. Počet případů DN v rámci trestního řízení, kterými se zabývaly soudy ve sledovaném období bylo 4484. Náklady okresních a krajských soudů na řešení trestně právních kauz domácího násilí byly vyčísleny na 10 milionů Kč. (Všetičková et al. 2017)

Jednou z pravomocí policie v boji proti domácímu násilí je od roku 2007 institut vykázání. V případě důvodného podezření útoku na zdraví, svobodu nebo lidskou důstojnost může policie vykázat ze společné domácnosti násilnou osobu na dobu 10 dnů. Odloučení od pachatele domácího násilí umožňuje oběti zajištění bezpečí a zdraví, čas na zotavení a rozmyšlení nad dalším postupem při řešení problému DN. (zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, § 44)

V roce 2012 bylo v České republice vykázáno 1 1001 osob (v souvislosti s partnerským domácím násilím). Náklady na mzdy policistů provádějících vykázání byly odhadnuty na 1,5 milionu Kč. Náklady na léčbu zranění vzniklých v důsledku incidentů domácího násilí byly odhadnuty na 4,8 miliard Kč. V tom jsou zahrnuty náklady na zdravotnickou záchranou službu, na hospitalizaci a následnou rehabilitaci. Počet zranění, které oběti DN ročně utrpí v důsledku domácího násilí, bylo odhadnuto na více než 14 000 (z toho více než 3 000 by se dalo označit za vážná). Další 250 milionů Kč představují výdaje na léčbu psychických následků domácího násilí. Významnou roli v pomoci osobám ohroženým domácího násilí hrají neziskové

organizace a další poskytovatelé sociálních služeb. Ve všech krajích ČR poskytují pomoc osobám ohroženým domácím násilím intervenční centra. Intervenční centra poskytují pomoc ohroženým osobám domácím násilím na základě podnětu Policie ČR v souvislosti s vykazáním (nebo pokud se na ně ohrožená osoba DN obrátí sama) a nabízejí terénní, ambulantní i pobytové služby. V roce 2012 fungovalo 18 intervenčních center, celkové náklady na jejich chod v tomto roce byly 36 milionu Kč. Kromě IC se na pomoc ohroženým osobám domácího násilí zaměřuje 177 neziskových organizací zapsaných v Registru poskytovatelů sociálních služeb, který spravuje Ministerstvo práce a sociálních věcí. Tyto organizace pomáhají ohroženým osobám DN prostřednictvím celého spektra služeb, např. se jedná o krizovou pomoc, azylové domy, chráněné bydlení, sociální poradenství. Náklady na poskytování těchto služeb v roce 2012 dosáhly výše 451 milionu Kč. Pokud dojde v konfliktu domácího násilí ke zranění, náklady na zdravotnictví nejsou jedinou ztrátou, kterou společnost v důsledku domácího násilí nese. Další ztráty vznikají v důsledku pracovní neschopnosti, ke které kvůli zranění dochází. Když ohrožená osoba domácího násilí nemůže pracovat, v ekonomice země vzniká ztráta hospodářského produktu, který by byl jinak realizován. V roce 2012 byla tato ztráta odhadnuta na více než 8,5 miliard Kč. Pokud dojde v důsledku domácího násilí ke ztrátě zaměstnání, náklady DN jsou navýšeny o dávky nezaměstnanosti, jejich výše byla odhadnuta na 52 milionů Kč. Celkové náklady domácího násilí v České republice v roce 2012 byly odhadnuty na 14,5 miliard Kč. (Všetičková et al. 2017)

V případě zranění a následné pracovní neschopnosti vznikají další náklady veřejného sektoru v podobě výplat nemocenských dávek. Odhad velikosti výdajů na nemocenské dávky pro osoby ohrožené domácím násilím v roce 2012 je 216 milionu Kč. (Hokr Miholová et al. 2016)

Tabulka 3: Ekonomické dopady domácího násilí v roce 2012 (Všetičková et al. 2017, s. 5)

Ekonomické dopady domácího násilí v roce 2012	Velikost nákladů v Kč
Policie	14 000 000
Státní zastupitelství	12 000 000
Znalecké posudky	7 000 000
Soudy - trestní řízení	10 000 000
Soudy – občanskoprávní řízení	41 000 000
Přestupkové řízení	2 000 000
Zdravotnictví – fyzické následky	4 814 000 000
Zdravotnictví – psychické důsledky	250 000 000
Sociální služby	487 000 000
Ztráta v souvislosti ekonomickou (ne) aktivitou	8 561 000 000
Náklady na výplatu nemocenských dávek	216 000 000
Náklady na výplatu dávek v nezaměstnanosti	52 000 000
Celkové náklady	14 457 000 000

Tabulka 4: Ekonomické náklady DN (Hokr Miholová et al. 2016)

Ekonomické náklady DN	Náklady v Kč
Zdravotnictví	546 000 000
Soudy – civilní a trestní řízení	314 000 000
Podpora v nezaměstnanosti	210 000 000
Dotace na poskytování sociálních služeb	190 000 000

Všechny podoby DN způsobují obětem nezanedbatelné psychické potíže, s mnohými se musí vyrovnávat dlouhá léta nebo i celý život. Nejčastěji se jedná o deprese, posttraumatickou stresovou poruchu, syndrom týrané ženy, stockholmský syndrom a mnoho dalšího. „Posttraumatická stresová porucha se rozvíjí po emočně těžké, stresující události, která svojí závažností přesahuje obvyklou lidskou zkušenost a bývá traumatickou pro většinu lidí (např. náhle ohrožující projevy nemoci, traumatizující zážitky z léčby, traumata způsobená lidmi: přepadení, znásilnění, ale i autohavárie apod.). Mezi charakteristické znaky patří dlouhodobá a vytrvalá reakce na traumatickou událost, nechtěné opakující se vzpomínky na trauma, ztráta schopnosti prožívat pozitivní emoce, pocit emoční tuposti, tendence vyhýbat se situacím, které připomínají trauma, projevy úzkosti spojené s vegetativními symptomy, nadměrná bdělost a podrážděnost, které se projevují přehnanými emocemi po malých podnětech. (Praško a kol., 2010, s. 267).

V podcastu Pod svícnem byl i psycholog Tomáš Kvapilík, který uvádí, že sexuální násilí a domácí násilí, je možné považovat i za „vraždu duše“, cituje tak Petru Vinšovou. Vysvětluje, že může být „zavražděna“ některá část, který by se vyvíjela úplně jinak než po traumatické situaci. Jak závažné je poranění duše je vidět až v pozdějších letech, kdy se může objevit problém například v partnerství, ve vztazích, v rodině. Také říká, že se může stát, že dojezd

(tedy trauma, které bylo způsobeno) může plně propuknout i v rozmezí deseti, dvaceti i více let. Moderátorka tohoto podcastu Míša Studená také sděluje, že osoby, které si prošly sexuálním nebo domácím násilím v dětství popisují pocit, že v nich něco „zemřelo“ a že se stále necítí být v pořádku. (Podcast Pod svícnem 2024) [online]

Zde chci uvést i příběh dcery, která si zažila domácí násilí v rodině. A i přes terapie, ji do jejích 27 let myšlenky na minulost nepřešly a v pozadí mysli jsou stále pocity úzkosti.

Vstupuji mezi ně a křičím, ať ji nechá. Vím, že mě by neuhodil. Pro jistotu jsem ale připravená. Kdyby bylo nejhůř, kopnu ho do rozkroku. Odchází do ložnice. Mamka je na záchodě. Čekám. Když dlouho nevyhází, otevřu dveře. Skoro bezvládně tam sedí a spí. @ocimaditete, dcera, 27 let. (Pod svícnem 2022) [online]

7.3 Příklady řešení dané problematiky v ČR a v zahraničí

Právní poradenství pro oběti trestných činů.

Právní poradenství pro oběti trestných činů poskytuje organizace ProFem za podpory Ministerstva spravedlnosti. Obětem trestných činů se dostalo větší pozornosti ze strany zákonodárců a justice v rámci zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů. Ne, vždy však bývá naplnění práv dostatečné. Bohužel kvůli špatné praxi a neznalosti, může docházet k sekundární viktimizaci ohrožené osoby. Na tuto situaci tedy reaguje projekt právní poradenství pro oběti trestných činů. (ProFem 2022) [online]

V roce 2022 umožnil projekt, organizaci: poskytovat právní poradenství a konzultace obětem trestné činnosti v Berouně, Benešově, Příbrami a Praze a realizovat další aktivity ve prospěch klientů a klientek a realizovat setkání interdisciplinárních týmů, které pracují s oběťmi trestných činů, převážně sexuálního násilí a také práci s osobami ohroženými domácím násilím.

Centrum pro osoby ohrožené sexuálního násilí PORT

PORT vytvořil ucelené a specializované středisko pro oběti sexuálního násilí, podporované Fondy Norska. Tento projekt reagoval na překážky v systému pomoci osobám ohroženým sexuálním násilím a také nedostatku odborných služeb. Faktem zůstávalo, že v České republice každá druhá žena zažila nějakou formu sexuálního násilí či obtěžování. A každá desátá žena se stala obětí znásilnění. Bohužel, v Česku chybělo specializované a komplexní centrum pro tyto oběti, což bylo v zahraničí, například v Norsku nebo Irsku, běžné. Česko tak neodpovídalo minimálním standardům a doporučením Rady Evropy v oblasti pomoci obětem genderově

podmíněného násilí. Tuto situaci PORT řešil prostřednictvím projektu podpořeného Fondy Norska v rámci Programu Lidská práva. V rámci tohoto projektu vzniklo jedinečné Centrum pro oběti sexuálního násilí, v rámci, kterého získaly osoby ohrožené přístup k široké škále specializovaných služeb, poskytujících jim adekvátní pomoc a podporu. Zahrnovaly sociální služby, právní poradenství, psychoterapii, podporu v trestně-právním procesu a základní zdravotní péči. Poskytnutí časných a kvalitních služeb osobám ohrožených sexuálním násilím skrze toto Centrum pomohlo zmírnit negativní dopady zažitého násilí a stigmatizace ohrožených osob, podporovalo uplatňování práv ohrožených osob a jejich osvobození, a tím zlepšilo jejich životní situaci. Během projektu se také podporovali a posilovali interdisciplinární spolupráce a vzdělávání odborné veřejnosti ve zvládání traumatu, což snížilo riziko sekundární viktimizace obětí a zlepšilo koordinaci mezi jednotlivými institucemi, které obětem poskytovala pomoc. Na projektu PORT spolupracoval s Městskou částí Praha 6 a Krizovým centrem ve Fredrikstadu (Norsko). Financování projektu Centrum pro oběti sexuálního násilí pocházelo z Fondů Norska 2014–2021 a byl realizován v období od 1. listopadu 2021 do 30. dubna 2024. (Ministerstvo financí ČR 2024) [online]

Školení

Úřad vlády České republiky pořádá školení. Tyto školení jsou součástí projektu nazvaného „Posilování kapacit a metodologická podpora v prevenci domácího a genderově podmíněného násilí“, který je spolufinancován z Norských fondů. Úřad vlády ČR poskytuje tyto školení zdarma v rámci uvedeného projektu ve spolupráci s norskou organizací Alternative to Violence (ATV). Cílem těchto školení je předat základní kompetence využití filmu a poskytnout informace týkající se problematiky domácího násilí pro vzdělávací, osvětové a terapeutické účely v českém kontextu.

Úřad vlády ČR zajišťuje dva druhy školení:

Práce s násilím v blízkých vztazích: Využití filmu *Zuřivec*

Pro koho: psychologové, psychoterapeuti, pracovníci prevence, intervenční centra, studenti psychologie, medicíny a dalších sociálních věd a humanitních oborů, nízkoprahová centra, neziskové organizace a další aktéři, kteří se setkávají s dětmi vystavenými násilím v rodině nebo pracují s pachateli násilí. Obsah školení je přizpůsoben potřebám účastníků a lze ho konzultovat a upravit předem. Školení pro pedagogické pracovníky je pořádáno ve spolupráci s Národním pedagogickým institutem (NPI) a je akreditováno Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR.

Využití filmu Zuřivec: Školení pro budoucí lektory a lektorky

Pro koho: Absolventi školení o využití filmu, kteří mají zkušenosti s prací s filmem v rámci své praxe a mají zájem školit další odborníky ve využití tohoto filmu. Pro odborníky, kteří chtějí využívat film Zuřivec při práci s dětmi vystavenými násilím v rodině nebo s pachateli násilí. (vláda České republiky 2014) [online]

Projekt November – Norsko

Cílem tohoto projektu je navázat spolupráci a koordinovat poskytované služby pro osoby ohrožené domácím násilím s důrazem na ochranu, stabilizaci a ukončení cyklu násilného vztahu. Jeho účelem je zlepšit poskytování, pomoci s okamžitou reakcí a koordinovaným přístupem. Jde o pilotní iniciativu, která zapojuje vyšetřovatele se specializací na oblast domácího násilí, hodnocení rizik a bezpečnostní opatření. Tito pracovníci spolupracují s ohroženými osobami a doprovázejí je sociální pracovníci a psychologičtí poradci. Jejich cílem je poskytnout citlivou péči a veškerou nezbytnou podporu přímo na policejní stanici v speciálně vyhrazených prostorech, eliminujících potřebu ohrožené osoby hledat pomoc jinde. V rámci tohoto projektu jsou vyčleněny čtyři z 15 okrsků v Oslu, kde je poskytována tato služba. Každý z těchto okrsků má kontaktní osobu, která zajišťuje komunikaci a koordinaci s tímto centrem a specializuje se na oblast domácího násilí. Pravidelně se konají schůzky vyšetřovatelů s psychologem, sociálním pracovníkem a zástupcem státního zastupitelství, kde diskutují nad jednotlivými případy a společně plánují strategii postupu. V praxi projekt November funguje tak, že pokud se ohrožená osoba domácího násilí obrátí na policii, policie ji předá do péče oddělení November, kde začíná spolupráce. Ohrožené osobě je poskytnuta krizová intervence, psychická podpora a provedení výslechu. Následně se k ní připojí sociální pracovník, který ji provází dalšími kroky, vyhodnocuje s ní rizika a připravuje bezpečnostní plán, a to v přátelském prostředí policejní stanice, které je navrženo tak, aby reagovalo na potřeby traumatizovaných jedinců. V rámci pomoci ohroženým osobám je využíván bezpečnostní alarm, který obdrží ohrožený a který jí umožňuje diskrétně kontaktovat policii v případě ohrožení. Další metodou je domácí vězení, kdy je násilné osobě udělen náramek sledující její polohu a omezení pohybu v blízkosti ohrožené osoby. Klient je také informována o pohybu násilné osoby prostřednictvím mobilní aplikace. Policisté jsou pravidelně školeni, zejména v oblasti psychického násilí, což jim umožňuje včasnou identifikaci a řešení těchto situací. Celkově projekt November poskytuje inspiraci a ukazuje, jak je důležité zajistit adekvátní péči osobám ohroženým domácím násilím v rámci trestního řízení. (Norwegian experiences Hilde Knotten and Line Nersnæs 2016) [online]

7.4 Základní informace o velikosti a specifikách cílové skupiny vzhledem k řešenému problému

„Statistika kriminality nepracuje s pojmem „domácí násilí“. Jednání, které má znaky domácího násilí, může být šetřeno v rámci různých trestních spisů vedených dle zákona č. 141/1961 Sb., o trestní řízení soudním (trestní řád) a skutkových podstat různých trestných činů, a které zahrnují jak trestné činy, tak přestupky – tedy případy „domácího násilí“ obecně.“(pplk. JUDr. Žárská 2023)

Bohužel v rámci domácího násilí, se ve většině případů neodhalí, v jaké rodině se situace může odehrávat. Jen málo případů je skutečně potvrzených a odhalených. Proto při této práci musíme pracovat pečlivě, s trpělivostí, empatií a znalostmi problematiky domácího násilí.

Tabulka 5: Počet případů domácího násilí v jednotlivých krajích ČR (pplk. JUDr. Žárská 2023)

	2021	2022
KRPA – Krajské ředitelství policie hlavního města Prahy	102	219
KRPB – Krajské ředitelství policie Jihomoravského kraje	83	172
KRPC – Krajské ředitelství policie Jihočeského kraje	25	59
KRPE – Krajské ředitelství policie Pardubického kraje	21	50
KRPH – Krajské ředitelství policie Královéhradeckého kraje	33	69
KRPJ – Krajské ředitelství policie kraje Vysočina	29	75
KRPK – Krajské ředitelství policie Karlovarského kraje	24	53
KRPL – Krajské ředitelství policie Libereckého kraje	45	75
KRPM – Krajské ředitelství policie Olomouckého kraje	36	124
KRPP – Krajské ředitelství policie Plzeňského kraje	16	34
KRPS – Krajské ředitelství policie Středočeského kraje	34	70
KRPT – Krajské ředitelství policie Moravskoslezského kraje	62	131
KRPU – Krajské ředitelství policie Ústeckého kraje	73	205
KRPZ – Krajské ředitelství policie Zlínského kraje	33	82
Celkem	616	1 418

Jak již bylo zmíněno, mnoho osob, které jsou v domácím násilí o svém stavu, nemluví a nevyhledávají pomoc či z různých důvodů svou situaci popírají. Proto nemáme přesná data o specifikaci velikosti cílové skupiny.

Důsledkem domácího násilí může být syndrom týrané osoby, kdy se k osobě musí přistupovat individuálně a specificky.

Domácí násilí v jakékoliv podobě má vždy silně devastující účinky na fyzický i psychický stav ohrožené osoby. To, co zřejmě nejvíc paralyzuje oběť domácího násilí, je těsná provázanost a často i závislost na svém trýzniteli. (Ševčík, 2011, str. 42)

„Začalo to krátce po svatbě. První facku jsem dostala ještě před porodem našeho prvního dítěte. Všechno jsem dělala špatně. Podle něj jsem prý neuměla uvařit pořádné jídlo, uklidit byt, vyžehlit košili, dokonce jsem prý neuměla ani nakojit syna. Neustále mě ponižoval, urážel, vyhrožoval. Zakazoval mi kamarádky, potom i rodiče. Bral mi všechny peníze. Výprask jsem dostala minimálně jednou týdně, napřed jen facky, později do mě i kopal. Jíst jsem mohla pouze s jeho svolením. Nebo mě dlouhé dny a týdny úplně ignoroval, vůbec si mě nevšímal, neodpovídal na mé otázky, dokonce mě – a později ani děti – nepozdravil. Jako bych byla pro něj vzduch. Vydržela jsem to dlouhých 16 let. Poté, co mně spálil horkou žehličkou, kterou po mně hodil, a rozbil mi hlavu, jsem se rozhodla vyhledat pomoc a poprvé jsem přivolala policii. Dnes jsem se svými dětmi sama. Pořád se v noci probouzím, bojím se, že se všechno bude opakovat, mám strach z budoucnosti, bojím se o děti, obtížně si hledám přátele a na nějaký další vztah s mužem ani nepomýšlím... (Ilona)“ (Ševčík, 2011, str. 42)

Více jsem tuto problematiku nastínila v kapitole dopady na cílovou skupinu, kde jsem rozvedla rozhovor psychologa a bývalého pracovníka organizace Spondea Tomášem Kvapilíkem, který se o toto téma zajímá.

7.5 Analýza stakeholderů

Analýza stakeholderů pro projekt zahrnuje norský fond, dotace z Evropské unie, dotace od Ministerstva práce a sociálních věcí a potenciální získání dalších investorů a dárců, včetně možnosti finanční podpory od kraje.

Norský fond:

Norský fond je klíčový stakeholder projektu, protože poskytuje značnou finanční podporu v oblasti domácího násilí. Je důležité udržovat pravidelnou komunikaci s norským fondem a poskytovat transparentní zprávy o průběhu projektu a využití finančních prostředků. Možnost

navázání partnerství s norskými organizacemi nebo firmami, které mají zájem o spolupráci na projektech s podobnou tematikou. (Ministerstvo vnitra České republiky 2024) [online]

Dotace z Evropské unie:

Finanční podpora z Evropské unie představuje další důležitý zdroj financování projektu.

Je nutné dodržovat veškeré požadavky a směrnice EU týkající se správy finančních prostředků a vypracovat kvalitní projektové plány a zprávy pro zajištění pokračující podpory.

Dotace od Ministerstva práce a sociálních věcí:

Tato dotace přináší nejen finanční podporu, ale také odbornou a legislativní podporu v oblasti sociálních věcí, mimo jiné i pracovní uplatnění sociálního pracovníka v tomto projektu. Je důležité udržovat dobré vztahy s ministerstvem a dodržovat veškeré požadavky a termíny spojené s poskytováním této dotace.

Další potenciální investoři a dárci:

Pro získání dalších investorů a dárců je klíčové předvést atraktivitu a udržitelnost projektu.

Může se jednat o soukromé společnosti, nadace, nevládní organizace nebo jednotlivce s podobnými hodnotami a cíli. Je vhodné vypracovat komunikační strategii zaměřenou na oslovení potenciálních dárců a investorů a prezentovat projekt jako příležitost k spolupráci s pozitivním sociálním dopadem.

Kraj:

Krajská samospráva může být dalším důležitým stakeholder, který může poskytnout finanční podporu projektu. Je vhodné vyhledat kontakty na krajské úřady a prezentovat projekt jako přínosný pro daný region a jeho obyvatele. Vytvoření partnerství s krajem může přinést nejen finanční podporu, ale také získání dalších zdrojů a sítí pro rozvoj projektu.

7.6 Závěr analýzy potřebnosti

V závěru bych zde chtěla shrnout, k jakému závěru jsem v analýze potřebnosti pro můj projekt vytvoření návrhu psychoterapeutické skupiny pro resocializaci osob ohroženými domácím násilím došla.

Z mé práce vyplývá, že **problematika domácího násilí je vážným problémem v České republice**, bohužel neexistuje dostatek přesných statistických údajů kvůli podceňování a nenahlášených případů. Osoby ohrožené domácím násilím se často neodvažují hovořit o své

situaci, což komplikuje identifikaci a poskytnutí pomoci. **Důsledky domácího násilí jsou závažné a mohou zahrnovat syndrom týrané osoby a psychické trauma, které se může objevit i několik let po traumatické události spojené s domácím násilím.** Potřeby, které z analýzy vyplívají, jsou **zvýšit povědomí veřejnosti**, kdy je zapotřebí zvýšit povědomí veřejnosti o domácím násilí a jeho důsledcích, aby se osoby ohrožené cítily podporovány a měly více odvahy vyhledat pomoc. **Hlavní potřebou je posílení podpory pro ohrožené osoby domácími násilím.** Je nezbytné posílit podporu pro osoby ohrožené domácími násilím včetně psychologické, právní a sociální pomoci, aby se cítily chráněny a podporovány. Zároveň je důležitá i pozdější péče, kdy jsou osoby již mimo domácnost, ve které bylo páčáno domácí násilí. Je potřebná práce s klienty na jejich resocializaci. Je to tedy prioritním posláním této práce. Další prioritou je, že když se o projektu bude vědět, bude moci pomáhat i v osvětě a zvýší tak povědomí ve společnosti. Důvodem, proč považuji za prioritní nejdříve vytvořit psychoterapeutickou skupinu je, protože bez adekvátní podpory mohou ohrožené osoby zůstat v pasti svých psychickými a fyzickými následků, ale také i v pasti bytové, finanční a sociální.

Problém domácího násilí vyžaduje komplexní a multidisciplinární přístup, který zahrnuje nejen právní a legislativní opatření, ale také sociální podporu, psychologickou pomoc a změnu veřejného povědomí a postojů. Prioritou by mělo být zajistit, aby ohrožené osoby domácího násilí měly přístup k bezpečnému prostředí a podpoře, která jim pomůže překonat trauma a zahájit nový život bez strachu a násilí.

8 Cíle projektu

Cílem této práce je vytvoření návrhu psychoterapeutické skupiny pro resocializaci osob, které si prošli domácím násilím. Resocializace představuje klíčový proces, který po krizové intervenci a psychickém zajištění mnohdy nedochází. Bohužel dochází k nedostatečnému pracování s klienty, kteří mohou být stále zasaženi natolik, že se sami nedokáží bez externí pomoci znovu začlenit do společnosti. Z tohoto důvodu je navržen projekt vytvoření psychoterapeutické skupiny zaměřené na resocializaci osob ohrožených domácím násilím.

Jednou z aktivit projektu je poskytnout klientům prostředí a podporu, která jim umožní úspěšnou reintegraci do společnosti. V rámci této resocializační skupiny budou adresované klíčové problémy, s nimiž se klienti potýkají, jako je bydlení, finanční zajištěnost a s tím spojená problematika pracovního trhu. Zohledňuje se také možnost, že ohrožené osoby mají závazky vůči dětem, a proto projekt poskytne i podporu v oblasti péče o ně.

Sociální pracovník hraje důležitou roli v tomto procesu, protože disponuje znalostmi v oblasti sociálních dávek, bydlení a problematiky nezaměstnanosti. Jeho úkolem je poskytovat odborné poradenství a podporu, která klientům umožní řešit jejich konkrétní situaci a naplánovat kroky směrem k nezávislosti a soběstačnosti. Sociální pracovník je také poradce i v každodenním životě a činnostech, může tedy doporučit relevantní sociální služby a neziskové organizace, jež mohou poskytnout další podporu a pomoc.

Celkově je cílem projektu vytvořit prostředí, které podporuje proces resocializace osob ohrožených domácím násilím a poskytuje jim potřebné nástroje a znalosti k úspěšnému a trvalému začlenění do společnosti.

Tento cíl projektu vychází z pozorování a analýzy situace osob ohrožených domácím násilím. Studie a statistiky naznačují, že tito lidé často čelí komplexním sociálním a psychologickým výzvám, které jim brání v úspěšné resocializaci a znovu začlenění do společnosti. Existuje nedostatek specifických programů a podpory zaměřených na tyto potřeby v České republice, což vytváří prostor pro vznik nových iniciativ.

Důležitou motivací pro tento projekt je také snaha o podpora ohrožených osob domácím násilím v jejich procesu uzdravení a obnovení důvěry v sebe i ve společnost.

9 Klíčové aktivity a indikátory splnění

Cílem, který bych zde chtěla rozvést a nastavit klíčové aktivity je cíl vytvoření návrhu psychoterapeutické skupiny pro resocializaci osob ohrožených domácím násilím. Tento cíl rozvedu na klíčové aktivity. Každá klíčová aktivita má i svoje indikátory splnění, které jsou důležité pro transparentnost mé práce.

Bezpečné prostředí a vzájemná důvěra:

Sociální pracovník stanoví pravidla pro důvěrnost a respekt a vysvětlí jejich důležitost, což posiluje pocit bezpečí účastníků. Diskuse o zajištění bezpečného prostředí a podpory mezi účastníky pomáhá budovat důvěru a otevřenost ve skupině.

Indikátory splnění:

Klienti se aktivně účastní diskuse a sdílí své zkušenosti. Účastníci dodržují stanovená pravidla pro důvěrnost a respekt. Členové skupiny projevují důvěru k ostatním členům skupiny a také pracovníkům ve skupině.

Poradenství a podpora v řešení sociálních problémů:

Sociální pracovník poskytuje individuální poradenství a podporu účastníkům skupiny při řešení jejich sociálních problémů, jako je hledání bydlení, práce nebo péče o děti. Pracovník poskytuje informace o dostupných sociálních službách, programy podpory a možnosti finanční pomoci, aby účastníci mohli lépe zvládat své životní situace. Pracovník spolupracuje s účastníky na vytváření individuálních plánů akce a strategií, které jim pomohou překonat sociální bariéry a dosáhnout svých cílů.

Tato aktivita je důležitá, protože poskytuje praktickou pomoc účastníkům při řešení konkrétních obtíží, které mohou bránit jejich úspěchu a blahu. Posiluje jejich pocit kompetence a sebedůvěry, což může mít pozitivní vliv na jejich celkový terapeutický proces.

Indikátory splnění:

Účastníci projevují lepší porozumění dostupným možnostem řešení svých sociálních problémů. Klienti aktivně využívají poskytnuté informace a doporučení k hledání řešení svých konkrétních situací. Klienti skupiny vykazují pokrok v řešení svých sociálních problémů, jako je nalezení bydlení, práce nebo řešení péče o děti. Členové skupiny projevují zvýšenou míru sebe účinnosti a sebedůvěry v řešení svých sociálních problémů.

Pochopení zkušeností:

Terapeut a sociální pracovník vede diskuse a poskytuje informace o dopadech domácího násilí, což pomáhá účastníkům porozumět svým vlastním zkušenostem. Získání porozumění k zkušenostem ostatních členů skupiny posiluje empatii a sdílení v rámci skupiny.

Indikátory splnění:

Účastníci vyjadřují porozumění vlastním emocím a reakcím ve vztahu k domácímu násilí. Klienti identifikují způsoby, jakými se domácí násilí projevuje v jejich životech. Členové skupiny vyjadřují snahu porozumět zkušenostem ostatních členů skupiny.

Zvládání emocí:

Terapeut a sociální pracovník učí účastníky techniky na regulaci emocí, což umožňuje lepší zvládání stresu a úzkosti spojené s domácím násilím. Praktikování těchto technik v bezpečném prostředí skupiny umožňuje účastníkům experimentovat s novými způsoby sebekontroly.

Indikátory splnění:

Klienti demonstrují schopnost identifikovat a pojmenovat své emoce. Členové skupiny používají naučené techniky pro regulaci emocí v obtížných situacích. Účastníci vyjadřují snížení úrovně emocionálního stresu a úzkosti.

Zlepšení komunikačních dovedností:

Sociální pracovník vede cvičení na asertivní komunikaci a aktivní naslouchání, což umožňuje účastníkům lépe vyjádřit své potřeby a hranice. Zlepšení komunikačních dovedností podporuje vytváření zdravých mezilidských vztahů a snižuje možnost nedorozumění a konfliktů.

Indikátory splnění:

Členové skupiny aktivně naslouchají ostatním a vyjadřují se respektováním jejich pocitů. Účastníci demonstrují asertivní komunikaci ve vyjádření svých potřeb a hranic. Klienti vyjadřují snížení konfliktů ve svých vztazích mimo terapeutickou skupinu.

Práce s traumatem:

Terapeut poskytuje prostor pro sdílení traumatických zkušeností a využívá terapeutické techniky, jako je EMDR, k pomoci účastníkům zpracovat trauma. Zpracování traumatických událostí v terapeutické skupině umožňuje účastníkům integrovat své zkušenosti a posiluje jejich pocit uzdravení.

Indikátory splnění:

Klienti vyjadřují snížení intenzity posttraumatických symptomů. Členové skupiny projevují větší schopnost zvládat spouštěče traumatu. Účastníci vyjadřují pocit většího klidu a míru po zpracování traumatických událostí.¹⁰

¹⁰„Mám zde klíčové aktivity jako je vytvořit pro klienty bezpečné prostředí, sociální pracovník pomáhá klientům ve psychoterapeutické skupině s jejich sociálními problémy. Potřebovala bych poradit, jak to dobře sepsat, abych v klíčových aktivitách zapojila i práci terapeuta a celkovou práci s klienty na jejich psychickém posílení a růstu.“ prompt. ChatGPT, verze 3.5, OpenAI, 20. 4. 2024, <https://chat.openai.com/c/34b452e2-1d65-4386-84c7-011a07658908>

10 Výstupy a výsledky

Výstupem projektu je vytvoření návrhu psychoterapeutické skupiny pro resocializaci osob ohrožených domácím násilím s důležitým personálním aspektem sociálního pracovníka. Materiály pro vytvoření psychoterapeutické skupiny zahrnují základní informace o domácím násilí a také práce s klienty, kteří si prošli domácím násilím. Dále zahrnuje analýzu potřebnosti, která klade důraz na potřebnost tohoto projektu. Nedílnou součástí je i management rizik a rozpočet. Je také důležité zmínit časové naplánování celého projektu.

Předpokládané výsledky projektu jsou posílení sebevědomí, samostatnosti a podpora osob ohrožených domácím násilím ve své sociální situaci.

11 Přidaná hodnota

Přidaná hodnota této práce spočívá v tom, že poskytuje komplexní pohled na problematiku domácího násilí v České republice a zároveň identifikuje klíčové oblasti, ve kterých je třeba podniknout opatření. Shrnutí hlavních zjištění ukazuje, že domácí násilí je závažný problém s devastujícími účinky na osoby ohrožené domácím násilím. Důležitou součástí textu je také jazykové pojetí pojmu "osoba ohrožená domácím násilím" místo "oběť domácího násilí". Tento přístup respektuje důstojnost a autonomii postižených osob a pomáhá odstranit stigmatizaci spojenou s pojmem "oběť". Také si myslím, že přidanou hodnotou mé práce a projektu je osobní a zároveň komplexním přístupem k problematice domácího násilí. Zároveň práce obsahuje relevantní statistická data a odkazy na zdroje, což poskytuje objektivní podklady pro pochopení rozsahu a závažnosti domácího násilí.

12 Management rizik

Tabulka 6: Management rizik (vlastní zpracování)

Identifikace rizik	Analýza rizik	Plánování reakce na rizika
Nedostatek finančních prostředků na spuštění projektu.	Nízká pravděpodobnost, z důvodu začlenění více podpůrných subjektů do projektu.	Zapojení subjektů kraj, dotace od státu, dotace z EU, Norský fond, investoři a dárci.
Nedostatek klientů, kteří by se zapojili do skupiny.	Střední pravděpodobnost, klienti se ze začátku nemusí cítit bezpečně a nebudou chtít do projektu jít.	Důležitá je spolupráce s IC, psychology a terapeuty. Také otevřená informovanost o tom, co projekt dělá a zároveň anonymizace klientů.
Nedostatek prostoru, který by byl pro klienty podpůrný a motivující.	Nízká pravděpodobnost, pro projekt není potřeba velké místnosti, stačí i kancelářská místnost, která by se vyzdobila květinami, křesílky a jinými věcmi, které by klientům přinesli komfort.	Hledání prostoru je klíčovým bodem, který se dělá na začátku projektu. V případě, že by se vhodná místnost nenašla, lze projekt posunout o měsíc.
Nekvalifikovaný personál	Nízká pravděpodobnost, pokud by se hledání pracovníků vyhledávalo i širším okolím než jen městem ve kterém by se konal projekt.	Budoucí pracovník by musel projít výběrovým řízením, které by obsahovalo více kol. Důležité je aby pracovník byl lidský, empatický, měl schopnosti a znalosti práce s ohroženými osobami domácím násilím a zároveň znal a věděl, kde má své hranice.

13 Harmonogram – Ganttův diagram

V následující tabulce je harmonogram projektu v podobě Ganttova diagramu. V diagramu jsou aktivity vypsané přesně na měsíce a také dny. Rizikem může být, že se některé aktivity zpozdí, a tudíž projekt bude trvat déle, než bylo plánováno. Harmonogram reflektuje klíčové aktivity a také sled aktivit důležitých pro tvorbu projektu. 1) Najítí vhodných prostor pro skupinu 2) Personální zajištění 3) První psychotherapeutická skupina 4) Výsledky první skupiny a zhodnocení 5) Pokračování ve skupinách a navázání spolupráce s jinými organizacemi 6) Zvýšení povědomosti o domácím násilím pomocí sociálních sítí.

Název úkolu	Začátek	Termín	Trvání	2024											
				Leden	Únor	Březen	Duben	Květen	Červen	Červenec	Srpen	Září	Říjen		
☒ Projekt vytvoření psychotherapeu	1. 1. 2024	29. 8. 2024	242	Projekt vytvoření psychotherapeutické skupiny											
☒ Najítí vhodných prostor pro skup	1. 1. 2024	29. 2. 2024	60	Najítí vhodných prostor pro											
☒ Personální zajištění	1. 2. 2024	15. 3. 2024	44	Personální zajištěn											
☒ První psychotherapeutická skupin	20. 3. 2024	20. 3. 2024	1												
☒ Výsledky první skupiny a zhodn	20. 3. 2024	21. 3. 2024	2												
☒ Práce s traumatem	20. 3. 2024	30. 6. 2024	103	Práce s traumatem											
☒ Poradenství a podpora v řešení	20. 3. 2024	22. 8. 2024	156	Poradenství a podpora v řešení sociálních problémů											
☒ Bezpečné prostředí a vzájemná	20. 3. 2024	29. 8. 2024	163	Bezpečné prostředí a vzájemná důvěra											
☒ Zvládání emocí	20. 3. 2024	29. 8. 2024	163	Zvládání emocí											
☒ Pokračování ve skupinách a nav	27. 3. 2024	29. 8. 2024	156	Pokračování ve skupinách a navázání spolupráce s jinými organiz											
☒ Pochopení zkušeností	10. 4. 2024	24. 4. 2024	15	Poch											
☒ Zvýšení povědomosti o domácím	1. 5. 2024	29. 8. 2024	121	Zvýšení povědomosti o domácím násilím pomocí soci											
☒ Pochopení zkušeností	11. 7. 2024	25. 7. 2024	15	Poch											

Obrázek 7: Ganttův diagram (vlastní tvorba)

14 Rozpočet

Rozpočet je složen z nákladů na mzdu pracovníků a také nájem prostorů, které se musí odvádět každý měsíc. Počáteční výdaje jako nákup nábytku a zpříjemnění prostředí je jen počáteční investicí, která se nemusí každý měsíc opakovat. I když se počáteční investice může zdát vysoká, zkrášlení prostoru pro klienty může vést k rychlejší motivovanosti a pocitu bezpečí a to pomáhá celému projektu ušetřit více peněz celkově státu pomocí účinné resocializace osob ohrožených domácím násilím.

Tabulka 7: Financování projektu (vlastní tvorba)

Financování projektu	
Norský fond	50 000Kč
Dotace z EU	V tomto případě prozatím nic. Financování až v rámci rozběhlého a dlouhodobého projektu.
Dotace od ministerstva práce a sociálních věcí ČR	70 000Kč
Kraj	23 800Kč
Celkové zdroje pro projekt	
143 800 Kč	

Položka nákladů	Množství / Popis	Celkové náklady (v měsíčním / celkovém rozsahu)
Personální náklady	Sociální pracovník – 2 500Kč/jedna skupina Terapeut – 2 500Kč/jedna skupina	4x skupiny do měsíce 20 000Kč náklady na personál za měsíc Financováno z dotací od MPSV
Pronájem prostor	11 900 Kč/měsíční nájemní poplatek za místnost o velikosti 40 m ² v Olomouci	11 900 Kč/měsíčně První dva měsíce financováno z kraje
Zařízení místnosti	Křeslo – 1 350 Kč/kus Květiny – 500 – 1 000Kč/kus Stůl na občerstvení – 750Kč/kus Koberec – 1 290Kč/kus Věšák na kabáty – 399Kč/kus Obrazy- 300- 500Kč/kus	8x křesla – 10 800Kč 5x květiny- 3 400Kč 2x stůl na občerstvení- 1 500Kč 1x koberec- 1 290Kč 1x věšák na kabáty- 399Kč 4x obrazy- 1 550Kč Financováno z Norského fondu
Administrativní náklady	Účetní pracovník – 300Kč/úkon	600Kč Financováno z dotací od MPSV

Marketing a propagace	Náklady fungování profilu na sociálních sítích- 350Kč/měsíc	350Kč Financováno z dotací od MPSV
Podpora účastníků	Individuální supervize- 1 000Kč/50min.	Supervize jednou za 2 měsíce – 2 000Kč Financováno z Norského fondu
Rezervní fond	Zbytek peněz z dotací a fondů	11 552 Kč
Rozvoj a udržitelnost	Náklady na dlouhodobý rozvoj a udržitelnost programu	80 000Kč Financováno z Norského fondu a z dotací od MPSV
Celkové náklady		Celkový rozpočet projektu
Měsíční náklady - 33 850 Kč		143 800 Kč
Jednorázové náklady – 18 938 Kč		
Finanční náklady na udržitelnost a rozvoj – 80 000Kč		
Rezervní fond - 11 552Kč		

Tabulka 8: Rozpočet projektu (vlastní tvorba)

15 Intervenční logika projektu

Intervenční logika projektu se skládá ze záměru projektu, cíle a výstupu projektu a také z klíčových aktivit.

	Logika intervence	Objektivní ověřitelné ukazovatelé úspěchu	Prostředky pro ověření	Předpoklady a rizika
Záměr projektu	Pomoci osobám ohroženým domácím násilím se znovu začlenit do společnosti.	Předpokládaný počet skupin měsíčně jsou 4 skupiny po 6 klientech a dvou pracovnících.	Hodnocení klientů a pracovníků skupiny.	Rizikem může být malá účast klientů na skupině.
Cíle projektu	Cílem projektu je vytvoření návrhu psychoterapeutické skupiny na resocializaci osob ohrožených domácím násilím.	Provedení správné analýzy potřebnosti a dokázání potřebnosti projektu.	Analýza potřebnosti	Předpokladem je, že o projekt bude zájem, protože je atraktivní a doposud neznámí koncept práce s klienty ohroženými domácím násilím.
Výstupy	Posílení sebevědomí, samostatnosti a podpora osob ohrožených domácím násilím ve své sociální situaci pomocí psychoterapeutické skupiny s důležitým aspektem sociálního pracovníka.	Hodnocení klientů a posun v jejich životní situaci.	Hodnocení klientů a pracovníků skupiny.	Předpokladem je, že klienti budou schopni se znovu začlenit do společnosti.

Klíčové činnosti	<p>Bezpečné prostředí a vzájemná důvěra</p> <p>Poradenství a podpora v řešení sociálních problémů</p> <p>Pochopení zkušeností</p> <p>Zvládání emocí</p> <p>Zlepšení komunikačních dovedností</p> <p>Práce s traumatem</p>	<p>Ganttův diagram</p>	<p>Harmonogram aktivit a také rozpočet projektu.</p>	<p>Předpokladem klíčových aktivit je že pomocí nich se budou moci znovu začlenit do společnosti. Rizikem zde může být, že po vyčerpání finančních prostředků nemusí skupina na dále fungovat.</p>
-------------------------	---	------------------------	--	---

Tabulka 9: Intervenční logika projektu (vlastní tvorba)

Závěr

Bakalářská práce se dělí na dvě hlavní části. První část je **informačního charakteru**, kde zdůrazňuji potřebu **propojení problematiky a tématu domácího násilí s teoriemi a metodami sociální práce, sociální politikou, etikou a také téma zakotvené v rámci legislativy**. Druhá část mé práce je zaměřena na konkrétní projekt, a to tedy vytvoření návrhu psychoterapeutické skupiny zaměřené na resocializaci osob ohrožených domácím násilím, kde poradenskou roli hraje sociální pracovník. V tomto projektu je nedílnou součástí, z důvodu, že situace domácího násilí a **resocializace vyžaduje sociálního pracovníka, který má znalosti v odvětví dávek, bydlení, nezaměstnanosti a může dále pomoci i s hledáním odborníka na finanční oblast**. Sociální pracovník je zde v roli, kdy vykonává odborné poradenství, jak jsem již zmínila výše daných problematik, ale může to být také poradcem pro každodenní život a činnosti. Předpokládá se, že ohrožené osoby mohou mít děti a s tím spojené závazky. Sociální pracovník může poradit například v příspěvku na dítě, také může doporučit sociální služby a neziskové organizace, které by pro ohroženou osobu i dítě byli vhodné.

Analýza potřebnosti v tomto směru ukázala důležitost projektu a také potřebě posílení podpory pro osoby ohrožené domácím násilím. Klíčové aktivity, identifikaci rizik a jejich řízení, finanční plán a také časový harmonogram projektu byly nezbytnou součástí pro úspěšný projekt.

Zdroje použité v této práci byly zpracovávány dle citačních norem. Zdroje byly převážné z odborné literatury a také z webových článků. Také jedním ze zdrojů byli i provedené rozhovory.

Práce prokázala dle mého názoru důležitost projektu a dlouhodobé pomoci osobám ohrožených domácím násilím i po skončení jejich situace v domácnosti.

Bibliografie

BANKS, Sarah, 2021. *Ethics and values in social work*. Fifth edition. London: Red Globe Press. Practical social work series. ISBN 978-1-137-60718-8.

BARVÍKOVÁ, Jana a Jana PALONCYOVÁ, 2016. *Děti, rodiče a domácí násilí: výzkum klientely Acorusu, z.ú.* Praha: VÚPSV, v.v.i. ISBN 978-80-7416-245-9.

BEDNÁŘOVÁ, Zdena, 2009. *Domácí násilí: zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*. Praha: Acorus. ISBN 978-80-254-5422-0.

CONWAY, Helen L., 2007. *Domácí násilí: příručka pro současné i potenciální oběti se zákonem č. 135/2006 Sb. platným od 1. ledna 2007*. 1. vyd. Praha: Albatros. ISBN 978-80-00-01550-7.

ČÍRTKOVÁ, Ludmila, Markéta VITOUŠOVÁ a Radka MACHÁČKOVÁ, 2002. *Domácí násilí: přístup k řešení problému ve vybraných evropských zemích : studie*. Praha: Bílý kruh bezpečí. ISBN 978-80-86284-19-4.

Dvořák, P., „Marxistické zdroje v pozadí myšlenek o genderu v Istanbulské úmluvě“, in: Příspěvek k diskusi o genderové problematice. Česká biskupská konference, Praha, sv. 44, 15. května 2019, s. 6-44. Přetištěno též v čas. Distance, č. 3, roč. 2019.

FLICK, Uwe, ed., 2018. *The Sage handbook of qualitative data collection*. Los Angeles: Sage Reference. ISBN 978-1-4739-5213-3.

FOOK, Janis, 1993. *Radical casework: a theory of practice*. St Leonards, N.S.W.: Allen & Unwin. ISBN 978-1-86373-281-9.

GABURA, Ján. a Jana PRUŽINSKÁ, 1995. *Poradenský proces*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakl. ISBN 978-80-85850-10-9.

HOKR MIHOLOVÁ, Petra, Jitka ONDRUŠKOVÁ a David DOHNAL, 2016. *Ekonomické dopady domácího násilí v oblasti zdraví*. Vydání první. Praha: ProFem. ISBN 978-80-904564-4-0.

HOLÁ, Lenka, 2014. *Rodinná mediace v České republice*. Praha: Leges. ISBN 978-80-7502-015-4.

CHALOUPKOVÁ, Irena, 2022. *Etická dilemata v sociální práci s lidmi ohroženými domácím násilím*. České Budějovice. Diplomová práce. Jihočeská universita v Českých Budějovicích.

- KRATOCHVÍL, Stanislav, 2005. *Skupinová psychoterapie v praxi*. 3., dopl. vyd. Praha: Galén. ISBN 978-80-7262-347-1.
- LEVICKÁ, Jana, 2014. *Etika sociální práce*. B.m.: Univerzita Hradec Králové Ústav sociální práce.
- MATOUŠEK, Oldřich, 2001. *Základy sociální práce*. Vyd. 1. Praha: Portál. ISBN 978-80-7178-473-9.
- MATOUŠEK, Oldřich, 2013. *Metody a řízení sociální práce*. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0213-4.
- MATOUŠEK, Oldřich, Pavla KODYMOVÁ a Jana KOLÁČKOVÁ, ed., 2012. *Sociální práce v praxi: Specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Vyd. 2. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0234-9.
- MATOUŠEK, Oldřich a Hana PAZLAROVÁ, 2010. *Hodnocení ohroženého dítěte a rodiny v kontextu plánování péče*. Vyd. 1. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-739-8.
- MERTL, Jan, 2023. *Sociální politika*. 7., aktualizované a doplněné vydání. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7676-675-4.
- MOHAMED, Saredo, Kate REGAN, Nazia CHOWDHURY, Stelios CHARITAKIS, Hayley D'SOUZA, Nathalie MEURENS a Els LEYE, 2020. *Tackling violence against women and domestic violence in Europe: the added value of the Istanbul Convention and remaining challenges*. Brussels: European Parliament. ISBN 978-92-846-7140-3.
- MOŽNÝ, Ivo, 1999. *Sociologie rodiny*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakl. ISBN 978-80-85850-75-8.
- NAVRÁTIL, Pavel, 2001. *Teorie a metody sociální práce*. 1. knižní vyd. Brno: Marek Zeman. ISBN 978-80-903070-0-1.
- NYKLOVÁ, Blanka a Dane MOREE, 2021. *Násilí na ženách v souvislosti s covid-19*. výzkumná zpráva. B.m.: Sociologický ústav AV ČR, v. v. i. Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy.
- PAYNE, Malcolm, 1997. *Modern social work theory: a critical introduction*. 2nd ed. Chicago, Ill: Lyceum Books. ISBN 978-0-925065-15-5.
- PERSEFONA, 2018. Dopady domácího násilí nese celá společnost. *Persefona.cz* [online] [vid. 2023-12-31]. Dostupné z: <https://www.persefona.cz/dopady-domaciho-nasili-nese-cela-spolecnost>

PERSEFONA, 2020. Děti, svědci domácího násilí, jsou také jeho oběťmi. *Persefona.cz* [online] [vid. 2023-12-31]. Dostupné z: <https://www.persefona.cz/deti-svedci-domaciho-nasili-jsou-take-jeho-obetmi-2020>

POTŮČEK, Martin, 1995. *Sociální politika*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakl. ISBN 978-80-85850-01-7.

SCHULMAN, Sarah, 2016. Conflict is not abuse: overstating harm, community responsibility, and the duty of repair. Vancouver: Arsenal Pulp Press. ISBN 978-1-55152-643-0.

STACHOVÁ, Veronika, 2012. Etická dilemata sociálních pracovníků při práci s oběti domácího násilí. České Budějovice. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích.

ŠEVČÍK, Drahomír a Naděžda ŠPATENKOVÁ, 2011. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál, s. r. o. ISBN 978-80-262-0288-2.

ŠPATENKOVÁ, Naděžda, 2004. *Krizová intervence pro praxi*. Vyd. 1. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-0586-6.

ŠPILÁČKOVÁ, Marie a Eva NEDOMOVÁ, 2014. *Úkolově orientovaný přístup v sociální práci*. Vyd. 1. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0726-9.

TOMEŠ, Igor, 2010. *Úvod do teorie a metodologie sociální politiky*. Vydání první. Praha: Portál, s. r. o. ISBN 978-80-262-0316-2.

ÚLEHLA, Ivan, 1999. *Umění pomáhat: učebnice metod sociální praxe*. Vyd. 2., v Sociologickém nakl. vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství. ISBN 978-80-85850-69-7.

VOŇKOVÁ, Jiřina a Markéta HUŇKOVÁ, 2004. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha: ProFem. ISBN 978-80-239-2106-9.

VOŇKOVÁ, Jiřina a Ivana SPOUSTOVÁ, 2016. *Domácí násilí z pohledu žen a dětí: právní stav k 1.1.2016*. 3. přepracované vydání. Praha: ProFem. ISBN 978-80-904564-5-7.

VŠETIČKOVÁ, Simona, Michal ZDĚNEK a Peter MOLNÁR, 2017. *Analýza ekonomických dopadů domácího násilí*.

WALKER, Lenore E., 1979. *The battered woman*. 11. ed. New York u.a: Harper and Row. ISBN 978-0-06-090742-6.

Internetové zdroje

Akademie Vzdělávání Online. Cíl by měl být SMART. Aktualizováno: 11.11. 2019. Dostupné z: <https://a-v-o.cz/podnikani/cil-by-mel-byt-smart/>. [citováno 2024-04-02].

Aktuálně. Roky znásilňoval nevlastní dceru, dostal podmínku. Žalobci rozsudek přezkoumají. Aktualizováno 18. 1. 2024. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/znasilneni-podminka/r~f40d4d66b5e011eebe29ac1f6b220ee8/>. [citováno 2024-04-02].

Bílý kruh bezpečí. Co je a co není domácí násilí. Aktualizováno: 21.4.2009 Dostupné z: https://www.bkb.cz/pomoc-obetem/domaci-nasili/co-je-a-co-neni-domaci-nasili/?fbclid=IwAR189cem7ElM8YjtroLxWGj7F3tS9OGHixsQ34SU8-LnFOgGvWD7F4S7RA_aem_AeqUJLbJP7fUwAcOodocgjbA68V2ToUnfjndQv2d9UQVfnPCYIZ4JjV0GqxYnpUJNJLOHSI9gcmK613UBrgqcqbF [citováno 2024-03-11].

Český statistický úřad. Česko v číslech 2023. Aktualizováno 29. 2. 2024. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cesko-v-cislech-2023>. [citováno 2024-03-31].

Domáci násilí. CO JE DOMÁCÍ NÁSILÍ. Aktualizováno: 21. 4. 2009. Dostupné z: https://www.domacinasili.cz/co-je-domaci-nasili/?fbclid=IwAR2f344iugyNZfhHoBpFhL5f6excvbwHzB9v7SAfWZiJIFOQ1eDa-wzNzqE_aem_AerdQPNE21M6O7tzXO42DIFHN3XV5J1xZ00RCH7CdXye8X1FmTargDnBx6HKxfkYu4Ua5zfv8L6Dbi2DCkfhWAD1. [citováno: 2024-03-29].

Domáci násilí. Ic_brozura.pdf. Aktualizováno: 2014. Dostupné z: https://www.domacinasili.cz/wp-content/uploads/archiv/files/files/ic_brozura.pdf. [citováno: 2024-03-21].

Eur-Lex. Proces ratifikace. Aktualizováno: 5.2.2021. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/CS/legal-content/glossary/ratification-process.html?fbclid=IwAR2f344iugyNZfhHoBpFhL5f6excvbwHzB9v7SAfWZiJIFOQ1eDa-wzNzqE_aem_AerdQPNE21M6O7tzXO42DIFHN3XV5J1xZ00RCH7CdXye8X1FmTargDnBx6HKxfkYu4Ua5zfv8L6Dbi2DCkfhWAD1. [citováno 2024-03-29].

European Union. Tackling violence against women and domestic violence in Europe. Aktualizováno: 4.3.2020. Dostupné z: https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/33f9aa7a-4404-11eb-b59f-01aa75ed71a1?fbclid=IwAR1koTd7xhcxyj_OVq31DXP2BXI_NZOVHH4oO1W7MseBxSW

3s3bSzYEE99E_aem_AeoG0t_eAkrA5zRwAxYn6bVxHWMASepoZmEvOFd8ERD2bj1stz00v_KpWabLQX1KK1ObgUo39Q6BChyKUFXeQYKu. [citováno 2024-02-20].

INTERNATIONAL FEDERATION OF SOCIAL WORKERS. Home. Aktualizováno 1. 1. 2024. Dostupné z: <https://www.ifsw.org/>. [citováno 2024-04-01].

iRozhlas. Neratifikací Istanbulské úmluvy vysíláme signál, že je nám to jedno, říká senátorka Marvanová. Aktualizováno: 25. ledna 2024. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/ratifikace-istanbulske-umluvyy-senat-cr_2401251704_elev?fbclid=IwAR2Dj-RdPYUHb6f6m90tcdlus3U-2tstZ3YK6kSmCYrBTV8I2yx1_0qbaFQ_aem_Aeomf7SMI4qm022Oi1tN2_6CIDQ0MIB6bYWPkz1b4wpMaq8IFhn8pZk6awtMGsLezuwVKpWWrjNTd0kdgN_kVkoR. [citováno 2024-03-29].

Lidská práva. Istanbulská úmluva. Aktualizováno: 2024. Dostupné z: http://www.lidskaprava.cz/student/vsechna-temata/clanky/istanbulska-umluva?fbclid=IwAR0i61jSPDdsoDJQCDxWf_PiYqYyG72IExyEYonD-z0ibwtVIR5RIJzH3mg_aem_Aeoa3BXZGfHxbJxHwP67XWiTWnJHGdvzjE6TPvaWnpTMV8JqQ6JANjjH0wLpHfbjwgFBedVUJLBL-ZK8KfSYg9Ix. [citováno 2024-03-29].

Ministerstvo financí České republiky. Unikátní centrum pro oběti sexuálního násilí v ČR otevírá v Praze. Aktualizováno: 25. 1. 2024. Dostupné z: <https://www.eeagrants.cz/cs/programy/lidska-prava/aktuality/2024/prvni-centrum-pro-obeti-sexualniho-nasil-4328>. [citováno 2024-04-17].

Ministerstvo práce a sociálních věcí. Intervenční centra. Aktualizováno: 6. 8. 2019. Dostupné z: https://data.mpsv.cz/cs/web/cz/intervencni-centra?fbclid=IwAR3EhzYWWw6CRy-_-Py9p5JE3gBVEsJYZhRdWJ_dBM_VhIHaOdnSy-XmryE_aem_AeorkxCHAw90mHPtEDdFjR8I92v3ixICTIY31N16yXBK70xF_OOdRIprGIZUs-urf3Tt09hkKLomyIa0oib0akne. [citováno: 2024-03-21].

Ministerstvo vnitra České republiky. Domácí násilí – institut vykazání a další informace. Aktualizováno: 5. června 2023. Dostupné z: https://www.mvcr.cz/clanek/domaci-nasili-institut-vykazani-a-dalsi-informace.aspx?fbclid=IwAR3TiNRpyrwm0eSkcGRdDMYW5oHTZAImySvilOxiQY0BMZAhtUTXe7AZuF_k_aem_AeojgtmILDe5dfkOPu9chFzWqFfy0plwDWYhmH3xuN2ieC8JxFLw870q4UWN03akY9vpYp5m88CYy_T4V9AML7hz. [citováno: 2024-03-21].

Ministerstvo vnitra České republiky. Norské fondy. Aktualizováno: 2024. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/norskefondy/clanek/norske-fondy.aspx> [citováno: 2024-04-17].

Národní zdravotnický informační portál. Domácí násilí: co to je?. Aktualizováno 20.3.2024 Dostupné z: https://www.nzip.cz/clanek/101-domaci-nasili-zakladni-informace?fbclid=IwAR2bMkuuoHZBq9KQ8Mf8_KhOho5LtEzjAYyXrKCuhjptQhAu7fps5I60tmA_aem_Aer1adsmGa7ImqkaJSa4STxBOhWSvcvBUiaT0Ilk0emp1pJuUC0Zset0V_on9NWmiDYXi_qILr53JjUkxnJP2zu_. [citováno 2024-03-20].

Norwegian ministry of justice and public security. Norwegian experiences Hilde Knotten and Line Nersnæs. Aktualizováno: 16.8.2016. Dostupné z: <https://www.dejmezenamsanci.cz/wp-content/uploads/2017/05/Norwegian-ministry-of-justice-and-public-security.pdf>. [citováno 2024-04-17]

Pod svicnem. Příběhy. Aktualizováno: 2024. Dostupné z: <https://pod-svicnem.cz/>. [citováno 2024-04-17].

Pod svicnem. Poslechněte si podcast: Psycholog Kvapilík: Dopady traumatu lze vyhodnotit až s odstupem několika let. Aktualizováno: 2.2.2024. Dostupné z: <https://podcasty.seznam.cz/podcast/pod-svicnem/psycholog-kvapilik-dopady-traumatu-lze-vyhodnotit-az-s-odstupem-nekolika-let-314659>. [citováno 2024-04-17].

ProFem. Právní poradna. Aktualizováno: 2024. Dostupné z: <https://www.profem.cz/cs/pravni-poradna>. [citováno 2024-04-17].

Sociální práce. Profesiogramy. Aktualizováno: 11.11.2020. Dostupné z: <https://socialniprace.cz/proso/profesiogramy/>. [citováno 2024-04-02].

Šance dětem. Domácí násilí může mít na dítě horší vliv, než válečný konflikt. Aktualizováno: 13.2.2024. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/domaci-nasili-muze-mit-na-dite-horsi-vliv-nez-valecny-konflikt>. [citováno 2024-04-11].

Thesaurus. Sociální zabezpečení. Aktualizováno 21. 2. 2018. Dostupné z: <https://www.czso.cz/web/thesaurus/thesaurus/-/wiki/Thesaurus/Soci%C3%A1ln%C3%AD%20zabezpe%C4%8Den%C3%AD>. [citováno 2024-03-28].

Vláda České republiky. Tisková zpráva: Vládní návrh zákona o domácím násilí zlepší ochranu obětí. Aktualizováno: 9. 5. 2023. Dostupné z: <https://vlada.gov.cz/cz/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/aktuality/tiskova-zprava-kladni-navrh-zakona-o-domacim-nasili-zlepsi-ochranu-obeti-205280/#>. [citováno 2024-03-29].

Vláda České republiky. Aktivity projektu: Uskutečnění školení k filmu *Zuřivec* (Sinna Mann). Aktualizováno: 10.12.2014. Dostupné z: https://vlada.gov.cz/cz/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/projekt_cz13/aktivity_projektu/uskuteneni-skoleni-k-filmu-zurivec-sinna-mann-128518/. [citováno 2024-04-17]

Zákony pro lidi. Sběrka zákonů. Aktualizováno 2010–2024. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz>. [citováno 2024-02-15].

Jiné zdroje

Etický kodex společnosti sociálních pracovníků ČR 2006

Mezinárodní etický kodex sociální práce 2006

Výukové materiály z předmětu sociální politika, 2023 Zimní semestr

Výukové materiály z předmětu teorie a metody sociální práce, 2021 Zimní semestr

Výukové materiály z předmětu teorie a metody sociální práce, 2022 Letní semestr

Seznam obrázků

Obrázek 1: Mapa Intervenčních center v ČR	14
Obrázek 2: Duluthský model agresivity a násilí	15
Obrázek 3: Čtyři fáze cyklu násilí.....	17
Obrázek 4: SMART metoda.....	23
Obrázek 5: Fáze rozhovoru	27
Obrázek 6: Počet porodů v roce 1993 a 2022	39
Obrázek 7: Ganttův diagram	65

Seznam tabulek

Tabulka 1: Typy teorií	20
Tabulka 2: Typy teorií	21
Tabulka 3: Ekonomické dopady domácího násilí v roce 2012	49
Tabulka 4: Ekonomické náklady DN	50
Tabulka 5: Počet případů domácího násilí v jednotlivých krajích ČR.....	55
Tabulka 6: Managment rizik	64
Tabulka 7: Financování projektu.....	66
Tabulka 8: Rozpočet projektu	67-68
Tabulka 9: Intervenční logika projektu	70-71